

The background of the entire page is a close-up photograph of a wheat field. The wheat stalks are golden-brown and densely packed. Interspersed among the wheat are several blue cornflowers (Centaurea cyanus) with their characteristic five-petaled heads. The lighting is warm, suggesting a sunny day, and the overall texture is that of a natural, agricultural landscape.

Ročenka

Státní
roślinolékařské
správy

2008

Ročenka

Státní rostlinolékařské
správy

2008

Obsah

Úvod

Úloha Státní rostlinolékařské správy

Schéma organizačního uspořádání SRS v roce 2008

Legislativa

Management kvality

Mezinárodní vztahy

Zaměstnanci SRS

Vzdělávání

Vztahy s veřejností, publikační a přednášková činnost

Informatika

Ekonomika a hospodářská správa

Věda a výzkum

Účast SRS v projektech EU

Spolupráce s ostatními úřady a institucemi

Ochrana proti škodlivým organismům

Diagnostika

Mechanizační prostředky na ochranu rostlin

Přípravky na ochranu rostlin

Registrace přípravků a pomocných prostředků

Postregistrační kontrola přípravků

Dohled nad zkušebními subjekty (GEP)

Odborná způsobilost pro zacházení s přípravky

Úvod

Rok 2008 byl pro Státní rostlinolékařskou správu (SRS) rokem změn, a to jak v personální oblasti tak i v oblasti organizační.

Již od počátku roku se pracovalo na dokončení nového pracoviště Administrativně vzdělávacího centra (AVC) v Praze Ruzyni, kam se centrála SRS a oblastní odbor Praha měla ke konci roku 2008 přestěhovat. AVC bylo úspěšně zkolaudováno v prosinci 2008, k samotnému přesunu pracovišť však dochází až následující rok. Tato budova by měla do budoucna zajistit nejen lepší a efektivnější komunikaci centrály SRS, sídlící na jednom místě, se svými ostatními útvary a měla by poskytovat i zázemí pro vzdělávací akce nejen dovnitř SRS ale i směrem k partnerům v oblasti rostlinolékařské péče.

Kromě chystané změny pracoviště a dokončování AVC však došlo i k významnější změně v SRS, a to k personální výměně na postu ředitele. V srpnu 2008 byl do této funkce jmenován Ing. Mgr. Ivo Vrzal, bývalý ekonomický náměstek Ministerstva zemědělství.

V druhé polovině roku gradovala příprava expertů z řad SRS na nelehkou úlohu českého předsednictví, která se blížila s datem 1.1.2009. Mezi nejaktuálnější témata, na která se experti SRS připravovali, patřila zejména následující – společný postup zemí EU při vytváření analýz rizik škodlivých organismů, nastavení vztahů s Ruskou federací při vývozu rostlinných komodit ze zemí EU, pokrok v nařízení o statistice přípravků na ochranu rostlin, atd. Kromě přípravy na české předsednictví pokračovala SRS ve spolupráci s EU na projektech EUPHRESKO.

V roce 2008 pokračovaly rutinní odborné činnosti SRS na úseku ochrany před zavlečením a šířením škodlivých organismů. Monitoring škodlivých organismů na území ČR přinesl celou řadu údajů o výskytu běžných, avšak hospodářsky významných škůdců, původců chorob rostlin a plevelů, které byly publikovány formou mapových výstupů na webových stránkách SRS. Cílený průzkum škodlivých organismů potvrdil v roce 2008 trend dalšího šíření některých karanténních druhů v ČR jako je např. bázlivec kukuřičný. Potěšitelné naopak je, že výskyt dalších nebezpečných škůdců a původců chorob rostlin, jako je hád'átka borovicové nebo původce bakteriální hnědé hniloby bramboru, v ČR stále nebyl potvrzen.

Rok 2008 přinesl také zajímavé výskyty pro ČR nových škodlivých organismů rostlin, které byly potvrzeny v diagnostických laboratořích SRS. Jedná se o viroid chlorotické zakrslosti rajčete nalezený na petunii, houbu *Chalara fraxinea* poprvé v ČR potvrzenou na jasanu nebo vzácný výskyt dřevního hád'átka *Bursaphelenchus eremus*.

V oblasti přípravků na ochranu rostlin pokračovalo v Radě EU a v Evropském parlamentu projednávání nových předpisů, jež by měly upravovat proces schvalování účinných látek a povolování přípravků v EU po roce 2010. V prosinci 2008 francouzské předsednictví dosáhlo dohody na kompromisním textu. Konečné schválení a zveřejnění předpisů se očekává v roce 2009. Nový systém hodnocení bude znamenat mj. výraznější spolupráci členských zemí při hodnocení přípravků a vzájemném připomínkování jeho závěrů.

Pracovní úsilí odboru diagnostiky v oblasti podřízení práce diagnostických laboratoří normě ČSN EN ISO 17025:2005 bylo v lednu 2008 završeno udělením osvědčení o akreditaci Českým institutem pro akreditaci (ČIA) a to diagnostickým laboratořím v Havlíčkově Brodě, Olomouci a Praze pro 6 diagnostických postupů.

Také laboratoř pesticidů dokončila přípravu vnitřního systému jakosti a v květnu 2008 získala od ČIA přiznání akreditace pro 8 chemicko-fyzikálních metod. Výsledky akreditované zkušební laboratoře jsou uznávány i mezinárodními partnery v zemích EU a OECD.

Za sekci územních útvarů lze říci, že v roce 2008 došlo ke změně podmínek a procesů vydávání rostlinolékařských osvědčení na základě auditu Ministerstva zemědělství. Koncem roku byl implementován nový informační systém Vnější karanténa, který zjednodušuje a zpřehledňuje práci rostlinolékařským inspektorům v celé České republice. Mimo činností vyplývajících z rostlinolékařského zákona jsme prováděli kontroly agroenviromentálních opatření pro Státní zemědělský a intervenční fond.

Výstavba administrativně vzdělávacího centra SRS v Praze-Ruzyni
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

Úloha Státní rostlinolékařské správy

Státní rostlinolékařská správa (dále jen SRS) je správní úřad rostlinolékařské péče s působností na území České republiky, zřízený zákonem č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči a změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a podřízený Ministerstvu zemědělství. SRS je státní organizací ochrany rostlin podle Mezinárodní úmluvy o ochraně rostlin a úřadem odpovědným za výkon působnosti na úseku rostlinolékařské péče podle právních norem Evropských společenství.

SRS vykonává působnost podle ustanovení zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon“) ve věcech:

- ochrany rostlin a rostlinných produktů,
- opatření proti zavlečení a rozšiřování škodlivých organismů, popřípadě invazních škodlivých organismů,
- přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin,
- mechanizačních prostředků na ochranu rostlin,
- rostlinolékařského dozoru a řízení ve věcech rostlinolékařské péče včetně nařizování mimořádných rostlinolékařských opatření, řešení krizových situací a ukládání pokut,
- odborných rostlinolékařských činností a odborné způsobilosti k jejich výkonu.

SRS dále zajišťuje následující hlavní činnosti:

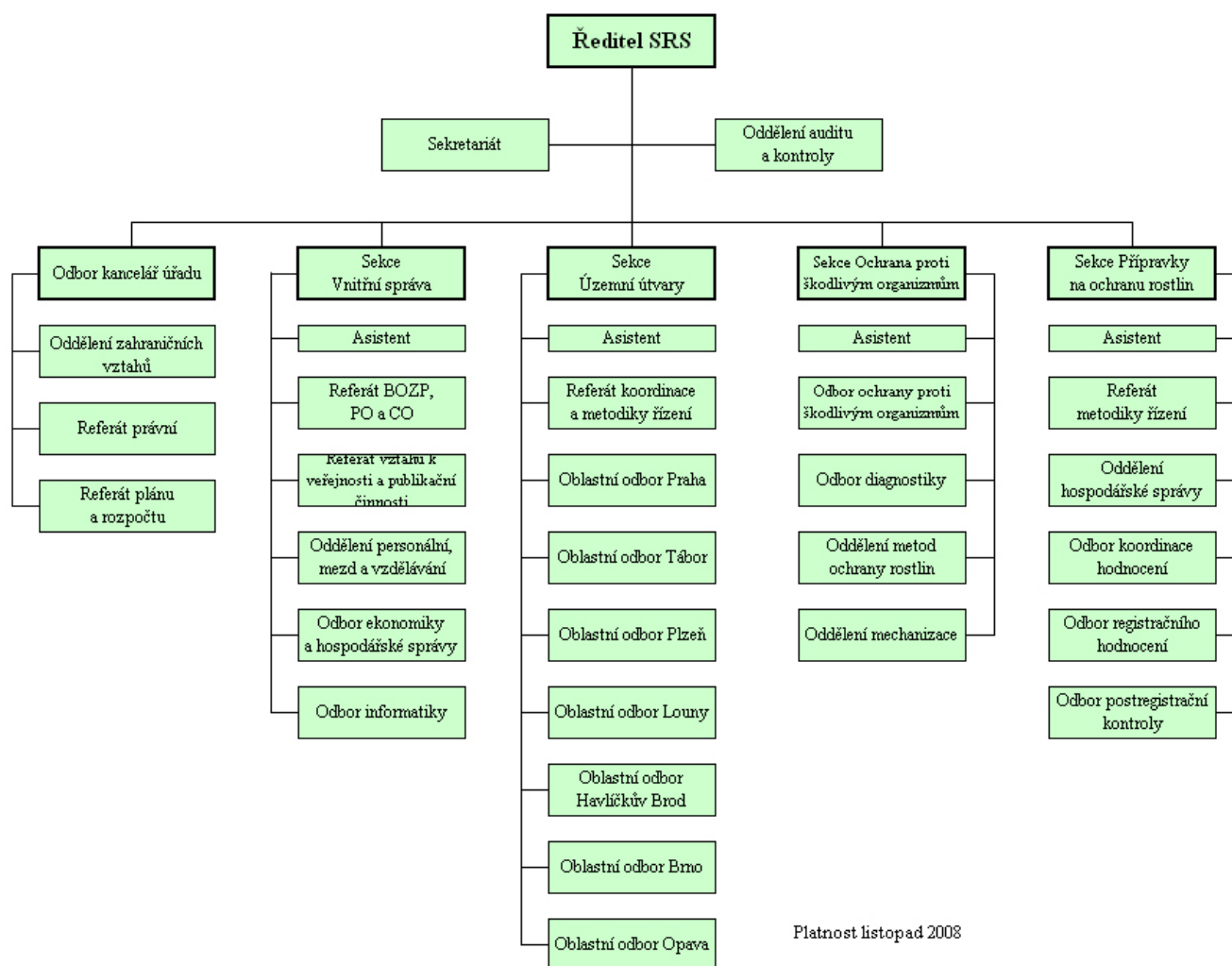
- sleduje výskyt škodlivých organismů,
- sleduje účinnost geneticky modifikovaných organismů využívaných v ochraně rostlin a rezistenci škodlivých organismů k přípravkům a dalším prostředkům a k produktům geneticky modifikovaných organismů,
- provádí audit fyzických a právnických osob a vyjadřuje se k návrhům na jejich pověření k provádění některých odborných činností,
- vyhodnocuje informace o nežádoucích účincích registrovaných přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin
- rozhoduje o určení, zda jde o přípravek nebo další prostředek na ochranu rostlin nebo jiný výrobek,
- vydává v rámci své působnosti na žádost odborné posudky nebo stanoviska,
- zabezpečuje a provádí rostlinolékařskou diagnostiku,
- potvrzuje na základě provedených úředních zkoušek rezistenci, popřípadě jinou účinnost odrůd rostlin proti škodlivým organismům,
- rozhoduje o pověření fyzické nebo právnické osoby provedením některých odborných činností,
- vyhláší opatření proti zavlečení a šíření škodlivých organismů stanovených předpisy Evropských společenství a plní další úkoly vyplývající pro ni z těchto předpisů,
- navrhuje ministerstvu udělení výjimek,
- vydává:
 - o Věstník,
 - o informace o výskytu škodlivých organismů,
 - o přehledy o registraci přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin,
 - o přehledy provozovatelů kontrolního testování mechanizačních prostředků na ochranu rostlin.

SRS v rozsahu své působnosti poskytuje informace a spolupracuje s organizačními složkami státu a orgány územních samosprávných celků a se zájmovými a profesními sdruženími.

SRS dále sděluje Komisi a ostatním členským státům údaje, které jsou vyžadovány dle předpisů ES nebo o které si Komise nebo ostatní členské země požádají.

Schéma organizačního uspořádání SRS v roce 2008

SCHÉMA ORGANIZAČNÍHO USPOŘÁDÁNÍ SRS

Legislativa

V roce 2008 nabyly účinnosti dvě dílčí novely zákona 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a sice zákon č. 189/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a zákon č. 249/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Posledně zmíněná novela zákona přinesla do českého právního řádu nový druh právního předpisu, kterým je „Nařízení Státní rostlinolékařské správy“, a dále upravila problematiku při kontrole přípravků na ochranu rostlin a požadavky na odbornou způsobilost pro nakládání s přípravky na ochranu rostlin.

Dále nabyly v roce 2008 účinnosti dvě vyhlášky, jejichž návrh zpracovala Státní rostlinolékařská správa. Jedná se o vyhlášku č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, která plně nahradila několikrát novelizovanou vyhlášku č. 330/2004 Sb. a implementovala nové předpisy ES, a dále o vyhlášku č. 328/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 331/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru a původce bakteriální hnědé hniloby, kterou bylo doplněno a upřesněno stávající znění vyhlášky č. 331/2004 Sb. v souvislosti s přijetím nových právních předpisů ES.

Příprava odborné části legislativních textů

V roce 2008 se Státní rostlinolékařská správa podílela na tvorbě národní legislativy zpracováním návrhu dílčí novely zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon), jejíž účinnost se předpokládá k datu 1.1.2010. Novela byla zpracována v návaznosti na Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 765/2008 ze dne 9. července 2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh, s ohledem na adaptaci tohoto právního předpisu ve vazbě na požadavky stanovené nařízením.

Státní rostlinolékařská správa dále připravila návrhy novel několika vyhlášek ve své působnosti. Jedná se o návrh novely vyhlášky č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, která přináší upřesnění specifikace míst k provedení odborného šetření k ověření splnění rostlinolékařských požadavků stanovených dovážející zemí a dále implementuje nové předpisy ES. Předpokládaný termín účinnosti této vyhlášky je první polovina roku 2009.

Dalšími návrhy jsou novela vyhlášky č. 329/2004 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění pozdějších předpisů, a novela vyhlášky č. 334/2004 Sb., o mechanizačních prostředcích na ochranu rostlin. Oba návrhy byly iniciovány Antibyrokratickou komisí Ministerstva zemědělství. Rovněž pro obě tyto novely se předpokládá nabytí účinnosti v první polovině roku 2009.

Ročník 2008

SBÍRKA ZÁKONŮ

ČESKÁ REPUBLIKA

Částka 68

Rozeslána dne 27. června 2008

Cena Kč 104,-

OBSAH:

215. Vyhláška o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů

Management kvality

Důležitou součástí řízení kvality výkonu činností Státní rostlinolékařské správy je každoročně aktualizovaný systém interních auditů a vnitřních kontrol. V roce 2008 bylo v SRS provedeno 6 interních auditů ve smyslu zákona o finanční kontrole, 2 interní audity mimořádné a 25 interních auditů výkonu činností hlavních a podpůrných procesů (správa personální agendy, dodržování pravidel bezpečnost informací a používání informačních systémů, dodržování pravidel v oblasti ekonomiky a hospodářské správy, výkon rostlinolékařské kontroly a dozoru, výkon kontroly skladování, prodeje a používání přípravků na ochranu rostlin, výkon správních činností). Interním kontrolám podléhal i výkon řídicích kontrol prováděný vedoucími zaměstnanci. Nálezy interních auditů a kontrol byly využity pro zdokonalení výkonu činností a systému řízení organizace.

Odbor diagnostiky

Počátkem roku 2008 obdržel odbor diagnostiky SRS (pro DL Olomouc vyjma referátu zkušebnictví, DL Praha a DL Havlíčkův Brod) od Českého institutu pro akreditaci na základě doporučení jejich externích auditorů osvědčení o akreditaci podle ČSN EN ISO 17025:2005. Akreditační značka přiřkla odboru status akreditované laboratoře v šesti metodách: Detekce antigenu patogenních rostlinných virů ELISA metodou, Identifikace bakterií pomocí analýzy mastných kyselin metodou plynové chromatografie, Identifikace háďátek *Globodera pallida* a *Globodera rostochiensis* metodou PCR, Identifikace houbových mikroorganismů metodou světelné mikroskopie, Identifikace hub *Monilinia fructicola*, *Monilinia fructigena* a *Monilinia laxa* metodou PCR a Zjištění přítomnosti karanténních bakteriálních chorob (bakteriální kroužkovitosti a hnědé hniloby) brambor a jiných lilkovitých metodou imunofluorescence s následnou konfirmací biologickým testem. Během roku proběhlo 13 interních auditů a připravovaly 3 nové metody pro rozšíření spektra akreditovaných postupů při plánovaném dozorovém auditu na počátek roku 2009.

Referát biochemie se v listopadu ve spolupráci s referátem nematologie zapojil se 100% úspěšností do mezilaboratorního porovnávacího testu pro *Globodera pallida* a *Globodera rostochiensis* (organizovaném Laboratoire National de la Protection des Végétaux, Unité de Nématologie, France).

V prosinci 2008 a lednu 2009 referát biochemie spolupracoval s referátem bakteriologie na mezilaboratorním validačním testu pro *Clavibacter michiganensis* subsp. *michiganensis* v osivu rajčat (Ministere de l'agriculture et de la pêche, Direction générale de l'alimentation, sous direction de la qualité et de la protection des végétaux, Laboratoire national de la protection des végétaux, France), který bude vyhodnocen.

Extrakce cystotvorných nematod pomocí Thomasovy konvice
v laboratoři OBO Opava
(Foto: Ing. J. Olbrechtová)

Ve spolupráci s DL Havl. Brod, Praha a Olomouc byly připraveny kruhové testy a audity pro laboratoře oblastních odborů, které projeví zájem provádět diagnostiku rakoviny brambor a háďátka bramborového. Podle úspěšnosti budou připravena pověření k výkonu diagnostiky i v těchto laboratořích mimo vlastní odbor diagnostiky.

Laboratoř pesticidů

V roce 2008 byl v laboratoři zaveden systém kvality podle normy ČSN EN ISO/IEC 17025:2005 (Posuzování shody - všeobecné požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří), který byl auditován Českým institutem pro akreditaci, o.p.s v květnových dnech roku 2008. Audit proběhl úspěšně a laboratoři bylo vydáno Osvědčení o akreditaci č. 210/2008.

V rámci udržování a rozvoje systému kvality probíhaly na celém oddělení v průběhu následujících měsíců interní audity. Celkem bylo provedeno 17 auditů. Tyto audity byly zaměřeny na plnění povinností vyplývajících jak ze systémové, tak i z technické části normy. Dále byly provedeny vertikální prověrky, při kterých byl prověřen oběh vzorku v laboratoři.

Při auditech byly zjištěny tyto 2 neshody:

1. Neshoda primárních dat s daty zapsanými v protokolech o zkouškách.
2. Nedodržení bodu ze zajištění kvality výsledků zkoušek.

Neshody byly během 14 dní od zjištění odstraněny. Laboratoři se daří zlepšovat systému kvality.

Systém kvality zavedený na oddělení je v souladu jak s končící normou ČSN EN ISO 9001:2000, tak i s její novou verzí ČSN EN ISO 9001:2009.

Většina přístrojů chemické laboratoře byla pořízena v rámci projektu PHARE
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

Mezinárodní vztahy

Nominovaní experti Státní rostlinolékařské správy se pravidelně účastní jednání příslušných pracovních skupin a stálých výborů Evropské komise a Rady EU. Mimo jednání v rámci EU se naši experti každoročně aktivně účastní i různých odborných konferencí, seminářů, symposií, workshopů či pracovních skupin pořádaných celou řadou mezinárodních organizací zabývajících se fyto-sanitární oblastí. Mezi tyto významné organizace patří například FAO, WTO či EPPO.

Poznatky, které jsou získávány účastí našich expertů na těchto zahraničních misích, se kladně promítají do metodik práce jednotlivých odborných úseků. Dále přispívají k naší aktivní spoluúčasti na projednávání nových předpisů EK/EU, prosazení odborných názorů a pozic ČR v orgánech EU a na přípravě společných stanovisek a postupů Evropského Společenství. Odborníkům nabízí širší pole pro vzájemnou výměnu názorů a zkušeností případně i inspirující návštěvy jiných pracovišť. Cesty také slouží k získávání cenných kontaktů na odborné i diplomatické úrovni a napomáhají spoluvytvářet odborné renomé Státní rostlinolékařské správy ČR v zahraničí.

Příprava českého předsednictví EU

Velkou výzvou pro Státní rostlinolékařskou správu ČR v rámci plánovaného českého předsednictví EU bylo jeho úspěšné zvládnutí. Předsednictví si vytyčilo za cíl pokračovat v projednávání aktuálních rostlinolékařských témat jako je postavení národních a úředních fyto-diagnostických laboratoří v EU, společný postup při vytváření analýz rizik škodlivých organismů pro celou EU nebo společná strategie EU proti dalšímu šíření hád'átka borovicového. Podstatným úkolem bylo také prosazení řešení vedoucí ke zrušení zastaralých směrnic Rady proti škůdcům rostlin. V rámci roosendalské pracovní skupiny se hledal způsob, jak předcházet vývozu rostlinných komodit do Ruské federace se zvýšeným obsahem reziduí pesticidů a jak čelit případným následným opatřením, které v opakovaných případech vývozu zásilek s nadlimitním obsahem reziduí může Ruská federace uvalit na vyvážející členské státy EU. Dalším cílem bylo pokračování revize fyto-sanitárního režimu EU, kterou otevřelo francouzské předsednictví.

Jednou z hlavních priorit českého předsednictví ve fyto-sanitární oblasti se stalo vytvoření a schválení pravidel pro koordinaci a nakládání s dokumenty v oblasti hodnocení a řízení rizika škodlivých organismů na úrovni Evropského společenství. Záměrem těchto pravidel bylo stanovit sjednocující postupy pro vše, co se v oblasti hodnocení a řízení rizika škodlivých organismů na úrovni Evropského společenství děje. Snahou bylo celý proces nakládání s dokumenty analýzy rizika procedurálně ukotvit, a přitom respektovat stávající právní rámec a dostupnost zdrojů v EU. Pravidla měla také stanovit do té doby nevyřešený proces vytváření předběžné analýzy neočekávaného rizika, na jejímž základě by bylo možné rychle přijmout nouzová opatření proti škodlivým organismům rostlin v Evropském společenství.

V oblasti přípravků na ochranu rostlin bylo předpokládáno dosažení pokroku při jednání o návrhu nařízení o statistice přípravků na ochranu rostlin. Účelem bylo vytvoření vyvážených pravidel pro uvádění látek na trh s cílem zajištění jak vysoké úrovně bezpečnosti a ochrany spotřebitele tak efektivního a jednoduchého fungování vnitřního trhu.

Úspěšnému zvládnutí českého předsednictví předcházela jeho pečlivá a náročná příprava po celý rok 2008. Nezanedbatelnou částí zahraničních služebních cest se proto staly cesty právě za účelem přípravy expertů, kteří měli za úkol působit v pracovních výborech při českém předsednictví EU.

Zaměstnanci

V roce 2008 bylo zaměstnáno ve Státní rostlinolékařské správě 450 pracovníků. Jejich věkovou strukturu a úroveň vzdělávání uvádějí následující tabulky.

Členění zaměstnanců podle věku a pohlaví – stav k 31. 12. 2008

Věk	Muži	Ženy	Celkem	%
do 20 let	0	0	0	0,0
21 - 30 let	20	56	76	16,9
31 - 40 let	36	32	68	15,1
41 - 50 let	44	69	113	25,1
51 - 60 let	74	83	157	34,9
61 let a více	28	8	36	8,0
Celkem	202	248	450	100,0
%	44,8	55,2	100,0	

Členění zaměstnanců podle vzdělání a pohlaví – stav k 31. 12. 2008

Dosažené vzdělání	Muži	Ženy	Celkem	%
základní	0	1	1	0,2
vyučen	0	0	0	0,0
střední odborné	5	4	9	2,0
úplné střední	1	8	9	2,0
úplné stř. odborné	14	52	66	14,7
vyšší odborné	1	2	3	0,7
vysokoškolské	181	181	361	80,4
Celkem	202	248	450	100,0
%	44,8	55,2	100,0	

Vzdělávání

Státní rostlinolékařská správa pro vzdělávání zaměstnanců připravuje každoročně Plán vzdělávacích akcí. V odborné části plánu byla realizována následující školení:

Uskutečněné vzdělávací akce	počet účastníků
Školení dle Nařízení ES č.882/2004	65
Aplikace SpS, D4B	111
Aplikace DWH	33
Nové odborné informace, předpisy a metodiky na úseku ochrany proti škodlivým organismům	150
Používání IS – modul Monitoring	150
Terénní cvičení – monitoring škodlivých organismů révy vinné a ochrana proti nim	37
Terénní cvičení – monitoring škodlivých organismů kukuřice a slunečnice a ochrana proti nim	53
Determinace kříśů v obilninách	32
Diagnostické školení nově přijatých zaměstnanců	15
Práce s počítačovým programem pro vedení vyhodnocování postregistrační kontroly POR	106
Zimní školení OBO	145
Specializační studium rostlinolékařství	19

Kromě akcí uvedených v Plánu vzdělávacích akcí 2008 se zaměstnanci Státní rostlinolékařské správy účastnili dalších akcí z různých oblastí vzdělávání:

Oblast vzdělávání	Počet akcí	Počet účastníků
Ekonomická	10	12
Personální a mzdová	6	11
Administrativněsprávní	3	9
Jazyková	48	88
Informatiky	33	228
Životního prostředí	5	29
Rostlinolékařská	216	980
Zahraniční rostlinolékařská	7	7
Ostatní	70	318

V měsíci červnu 2008 ukončilo na základě smlouvy s ICV a MZLU v Brně 19 zaměstnanců SRS dvouleté specializační studium rostlinolékařství.

V říjnu téhož roku odstartoval další běh dvouletého specializačního studia rostlinolékařství pro 18 zaměstnanců SRS.

Zaměstnanci SRS v roce 2008 připravili a lektorovali 74 vzdělávacích akcí s rostlinolékařskou tematikou pro odbornou a širokou veřejnost.

Během roku 2008 intenzivně probíhal systém přípravy expertů zařazených do pracovních skupin pro předsednictví ČR v radě EU. Do přípravy bylo zařazeno 10 zaměstnanců SRS. K nim byli přiřazeni 4 zaměstnanci SRS jako administrativně technická podpora za personalistiku, vzdělávání, rozpočet finančních prostředků a zahraniční vztahy.

Do vzdělávacích aktivit expertů bylo v průběhu roku 2008 zahrnuto 24 účastí ve 13 kurzech pořádaných ISS a splnění jazykové kvalifikace v angličtině a francouzštině.

Pracovníci SRS se aktivně i pasivně účastní nejrůznějších vzdělávacích akcí
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

Vztahy s veřejností, publikační a přednášková činnost

Státní rostlinolékařská správa zajišťuje v souladu se zákonem především komunikaci se zemědělskou veřejností, odbornými svazy a asociacemi. Publikační a přednáškovou činnost provádí na regionální a celostátní úrovni. Nejaktuálnější informace jsou pravidelně zveřejňovány na webových stránkách www.srs.cz.

Stejně tak jako v minulých letech se SRS v roce 2008 pravidelně prezentovala odbornými články v tématicky zaměřených časopisech pro laickou a odbornou veřejnost jako např. Rostlinolékař, Úroda, atd. Podle aktuálnosti zveřejňovala SRS informace v dennících a v týdeníku Zemědělec.

V roce 2008 bylo vydáno jedno číslo Věstníku SRS, Seznam registrovaných přípravků a evidovaných prostředků na ochranu rostlin 2008, a ročenka SRS 2007.

Odborníci SRS z řad metodiků a inspektorů se účastnili řady odborně zaměřených přednášek, veletrhů a výstav (Zemědělec v Lysé nad Labem, Země živitelka v Českých Budějovicích, TECHAGRO v Brně aj.) a konferencí.

Informatika

Řízení a organizace informatiky

Odbor informatiky (OINF) se člení na oddělení informatiky a oddělení výpočetní techniky. Mimo zaměstnance OINF zajišťují agendu ICT administrátoři na územních pracovištích Státní rostlinolékařské správy (SRS).

Hardware (HW)

V roce 2008 byla provedena náhrada dosluhujících serverů. Celkem byly zakoupeny 6ks serverů, které nahrazují servery zakoupené v roce 2002, u nichž již není podpora ze strany výrobce serverů. Servery byly umístěny do hostingového centra a také do lokality Brno Zemědělská. 3ks serverů byly umístěny do lokalit jednotlivých oblastních odborů. Tyto servery zde slouží pro zálohování uživatelských dat a také pro distribuci různých dat – antivirová báze, sdílená data.

Byla také zakoupena pásková mechanika LTO3 pro kvalitní zálohu dat.

U některých serverů byla rozšířena disková kapacita.

Probíhaly přípravy infrastruktury pro novou budovy na Praze 6.

Na obvodní oddělení byly zakoupeny VoIP telefony a úspěšně začleněny do interní telefonní ústředny Asterisk.

Některá obvodní oddělení mají zakoupeny lokální síťové disky pro sdílení dat a zálohu dat.

Proběhl nákup 1ks UPS a k výměně baterií u UPS dříve zakoupených.

Odbor informatiky také realizoval nákup přibližně 25notebooků pro zaměstnance SRS. Také se realizoval nákup vybavení pro zaměstnance, kteří jsou zapojeni do předsednictví ČR v rámci EU.

SRS plně využívá v rámci síťové infrastruktury prostředí KIVSu, které zajišťuje MVČR. Celkem má 82 přípojek. Od roku 2008 jsou v rámci KIVSu realizovány i hlasové služby.

Modernizace hardwarového vybavení je důležitou součástí zkvalitňování práce rostlinolékařských inspektorů

Software (SW)

Probíhala integrace na informační systém MZe a centralizace správy uživatelských identit. Byla realizována propojení LDAP serverů s MZe a napojení personálního systému SRS na LDAP server. U některých interních aplikací byla definice práv do aplikací překlopena do LDAP serveru.

Došlo k úspěšnému nasazení centralizovaného opensource zálohovacího systému Bacula. SRS také zavedla interní aplikaci pro správu požadavků/úkolů/chyb v aplikacích Jira od firmy

Atlassian. Došlo také k základní integraci na podobné aplikaci u dodavatelů informačních systémů pro SRS. SRS preferuje používání opensource programů a zejména jsou využívány následující programy: snort, nagios, funambol, munin, atd.

V roce 2008 byl analyzován a dodán informační systém pro evidenci vývozní a dovozních kontrol. Tento informační systém nahradil aplikaci z roku 1999 a celá aplikace nyní běží jako intranetová aplikace včetně plné integrace na ostatní informační systémy SRS /personální systém, spisová služba, registr subjektů/.

SRS zakoupila podporu pro linuxové distribuce Redhat 5. Celkem zakoupila podporu pro 4 servery na 3 roky.

Celkem bylo zakoupeno 600ks licencí Desktop Professional od firmy Microsoft. Také byla zakoupena licence pro 5ks windows2003 serverů.

V rámci projektu CrossCompliance byl rozšířen program Postregistrační kontrola, tak aby splňoval požadavky CrossCompliance.

Spisová služba byla integrována na portál SRS ve formě úředních desek.

Odbor informatiky provedl rozšíření Microsoft domény ve velkých lokalitách a převod stávajícího systému Novell pod Microsoft doménu.

Ve spolupráci s MZe byla zavedena nová aplikace pro evidenci spotřeby přípravků na ochranu rostlin a byla integrována do datového skladu SRS. Tato aplikace nahrazuje stávající aplikaci, která funguje již od roku 1995 a po technické stránce již byla nevyhovující.

Vlastními silami bylo naprogramováno rozšíření map škodlivých organismů pro širokou veřejnost.

MZe dodalo SRS komunikační servery pro jednotné rozhraní mezi systémy MZe a SRS. K těmto komunikačním serverům se připojila i další státní organizace – UKZUZ.

SRS rozšířila používání vizualizačních technologií.

Pro mobilní přístup do vnitřní sítě využívá SRS služeb mobilního operátora a prostřednictvím vlastního APN bodu je realizován bezpečný přístup do interní sítě.

Zřizovatel SRS požádal SRS o zavedení ISMS.

Správa postregistrační kontroly
Zadání kritéria dotazu pro výběr kontroly

Přípravky na tihu Postregistrační kontrola Moduly

Zadejte kritéria dotazu pro výběr Postregistrační kontrola

Stav kontroly: 13 Příprava na plánovanou kontrolu AEO

Druh kontroly:

Číslo kontroly:

Kontrolní útvar: Výběr

Kontrolovaný subjekt:

Datum naplánování: Kalendář do Kalendář

Datum a čas zahájení: Kalendář do Kalendář

Účastník kontroly:

Druh prostoru:

Označení prostoru:

Typové označení MP:

Obchodní jméno přípravku:

Ošetřený předmět, komodita:

Po termínu:

Kontrola C-C:

Filtrovat Vymazat filtr Nový záznam

Ukázka počítačového programu SRS Postregistrační kontrola

Ekonomika a hospodářská správa

Údaje o rozpočtu příjmů a výdajů

Příjmy (tis.Kč)

Rozpočet příjmů na rok 2008	1 000
Skutečnost k 31.12.2008	9 811

Běžné výdaje (tis.Kč)

Schválený rozpočet na rok 2008	71 292
Upravený rozpočet na rok 2008	103 489

Kapitálové výdaje (tis.Kč)

Schválený rozpočet na rok 2008	5 850
Upravený rozpočet na rok 2008	54 226

Hodnocení a analýza vybraných údajů

Příjmy (tis.Kč)

Na plnění plánu příjmů a jeho překročení o 8 811 se podílely:

příjmy z vlastní činnosti	8 130	příjmy na základě vyhl.č.175/2005 Sb.
příjmy z pronájmu	593	pronájem části budovy OBO Brno
úroky	7	úroky na bankovních účtech
nekap. příspěvky, náhrady, vratky	567	škodní případy, přeplatky energií atd.
ostatní nedaňové příjmy	96	refundace zahraničních cest 2007
příjmy z prodeje ost. hmot. majetku	418	příjmy vyřaz. hmotného majetku

Příjmy ze správního řízení (Kč)

Příjmy ze správního řízení (kolky) v roce 2008 činily **4 699 210 Kč**, počet 9 338.

Běžné výdaje (tis.Kč)

BV dle schváleného rozpočtu na rok 2008 byly použity na zajištění provozních potřeb organizace. Průběžně se prováděla údržba a drobné stavební opravy budov ve vlastnictví SRS. Rozpočtovým opatřením ve výši 18 256 tis. Kč bylo zajištěno financování internetových služeb KIVS, které jsou hrazeny centrálně za celou SRS. Rovněž financování nákupu licencí Microsoft bylo řešeno rozpočtovým opatřením ve výši 5 153 tis. Kč. V roce 2008 byl realizován nákup nábytku pro AV-C Ruzyně, který byl uhrazen uvolněním povinné blokáce rozpočtu BV 2008 a dále úpravou rozpočtu formou rozpočtového opatření ve výši 2 000 tis. Kč.

Čerpání BV dle čtvrtletí 2008 (tis.Kč)

Čerpání k 31. 3.2008	16 992	16 %
Čerpání k 30. 6.2008	40 708	39 %
Čerpání k 30. 9.2008	60 116	58 %
Čerpání k 31.12.2008	100 616	97 %

Kapitálové výdaje (tis.Kč)

Schválený rozpočet KV 2008: 5 850

Rozpočet KV upravený o rozpočtová opatření:

srpen 2008	400	Aplikace SW pro evidenci EPH
září 2008	10 152	Navýšení rozpočtu na financování AV-C Ruzyně
říjen 2008	37 824	Navýšení rozpočtu na financování AV-C Ruzyně

Upravený rozpočet KV 2008: 54 226

Použití upraveného rozpočtu (tis.Kč):

informační technologie SW	2 296	
stavby,budovy	126 897	(zahrnuto čerpání RF 79 302 tis.Kč)
dopravní prostředky	3 523	
výpočetní technika HW	386	

Přehled čerpání KV (tis.Kč)Budovy, stavby

Rozpočet	47 976
Rezervní fond	79 302
Celkový rozpočet	127 278

Čerpání 126 897

Finanční prostředky byly čerpány na výstavbu AV-C Ruzyně. Vyčerpána byla celá výše rezervního fondu ve výši 79 302 tis. Kč a z částky 47 976 tis. Kč se nespotřebovala částka 381 tis. Kč, která bude využita k dokončení financování AV-C v r. 2009.

Dopravní prostředky (tis.Kč)

Celkový rozpočet	3 550
Čerpání	3 523

Bylo zakoupeno 9 ks osobních automobilů.

Informační technologie (tis.Kč)

Celkový rozpočet 2 682

SW	2 296	rozvoj monitoringu, vnější karanténa, evidence EPH
HW	386	servery, zálohovací pásková jednotka

Rezervní fond (Kč)

Stav RF k 1.1.2008	83 706 347
Čerpání z RF	79 302 347
Stav RF k 31.12.2008	4 404 000

Čerpané finanční prostředky ve výši 79 302 347 Kč byly určeny na financování AV-C Ruzyně.

PRES

(výdaje v souvislosti s přípravou a výkonem předsednictví ČR v Radě EU)

V souvislosti s výkonem předsednictví České republiky v Radě EU v I. pololetí roku 2009 obdržela SRS finanční prostředky a to na osobní výdaje, jazykové vzdělávání, zahraniční nerefundované cesty a materiální vybavení s tím, že k 31.12.2008 bude ukončeno financování jazykového vzdělávání.

Přehled čerpání výdajů na PRES (tis.Kč)

Položka:	Rozpočet:	Čerpání:	Zůstatek:
mzdy, pojištění, FKSP	5 339	4 534	805
běžné výdaje (jazykové vzdělávání, zahraniční cesty, materiální vybavení)	3 700	2 863	837
Celkem:	9 039	7 397	1 642

Mzdové výdaje (tis.Kč)

Schválený rozpočet na rok 2008 vč. PRES:	137 608
Upravený rozpočet 2008 vč. PRES:	138 744

Schválený rozpočet upravený o rozpočtová opatření (tis.Kč):

věda, výzkum	136
navýšení MZe	1 000
snížení výdajů na platy (odstupné)	- 1 988
zvýšení výdajů na OON (odstupné)	+ 1 988

Čerpání mzdového fondu probíhalo rovnoměrně s časovým obdobím a v návaznosti na plnění plánu práce. Limit počtu zaměstnanců v rámci regulace zaměstnanosti byl snížen o 6 % z plánovaných 480 na 451. Zaměstnancům z důvodu nadbytečnosti bylo vyplaceno odstupné dle ZP. O vyplacené odstupné byly sníženy výdaje na platy a zvýšeny výdaje na OON – položka „odstupné“ v rámci celoročního limitu mzdového fondu SRS. Nevyčerpané mzdové prostředky se týkají MF na PRES.

Přehled čerpání mzdového fondu (tis.Kč)

Rozpočet MF	Čerpání MF	Zůstatek MF
138 744	138 143	601

Věda a výzkum

Rok 2008 byl druhým rokem spoluúčasti bakteriologů diagnostické laboratoře Olomouc při řešení grantového projektu Grantové agentury AV ČR s identifikačním kódem IAAX00310701. Řešitelem projektu pod názvem Rychlá detekce a identifikace patogenních mikroorganismů a virů pomocí elektromigračních technik a hmotnostní spektrometrie je pracoviště Ústavu analytické chemie AV ČR, v. v. i. Vedle využití nových technik pro detekci a identifikaci fytopatogenních bakterií se projekt také zaměřuje na oblasti patogenních mikroorganismů ve sféře humánní a veterinární medicíny a hygieny prostředí, které reprezentují další dva spoluřešitelé a to Lékařská fakulta Masarykovy univerzity v Brně a Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany, v. v. i. v Kamenné.

Účast SRS v projektech EU

Pracoviště diagnostických laboratoří v Praze a Olomouci jsou zapojena za podpory specializovaného útvaru MZe do dvouletých prací v rámci projektů EUPHRESKO. Jedná se o Cystotvorná hádátka r. *Globodera* na bramboru s testy odborné způsobilosti (proficiency tests) identifikace druhů a rezistence (DL Praha), jehož cílem je ověřit úroveň zúčastněných laboratoří při identifikaci cystotvorných hádátek r. *Globodera* a pomocí testů odborné způsobilosti rezistence ověřit metodu, povinnou pro ČS EU (Council Directive 2000/73/EC).

V projektu Ověření diagnostických metod detekce a identifikace molicemi přenášených virů regulovaných či karanténních v rámci EU (DL Olomouc) se pak jedná o pomocí standardní PCR (popř. real-time PCR) ověřit diagnostické metody detekce a identifikace molicemi přenášených virů regulovaných či karanténních, týkajících se území Evropy. Ověřované metody budou porovnány se stávajícími standardy používanými ve většině laboratoří data budou novými EPPO toho koncem roku pre-trial test EUPHRESKO pro yellow leaf curl je validovat real-PCR diagnostické některých (Central Science Pre-trial test byl úspěšností.

a získaná validační použita při tvorbě protokolů. V rámci 2008 proběhl také projektu detekci Tomato virus, jehož cílem time a konvenční metody pro detekci rostlinných virů laboratory, York). proveden se 100%

V řadě projektů COST koordinuje pracoviště odboru diagnostiky v rámci České republiky účast v projektu COST873 Bakteriální choroby peckovin a skořápkatého ovoce od jeho počátku v roce 2007. Podle pravidel projektové řady je podporována účast na odborných akcích, zveřejňování výsledků prací v rámci tématu projektu a koordinace výzkumných a vývojových prací zúčastněných zemí. Začátkem března se uskutečnil v Central Science Laboratory (York) odborný seminář se zaměřením na diagnostické postupy u bakteriálních chorob peckovin a ořechů. Další z aktivně využitých akcí projektu byl seminář o rodu *Pseudomonas* u peckovin ve Skierniewicích a souhrnný seminář o činnosti pracovních skupin projektu koncem roku. Zapojena jsou i pracoviště oddělení bakteriologie a Výzkumné stanice Slaný VÚRV v. v. i. a Zahradnické fakulty MZLU v Lednici na Moravě.

Spolupráce s ostatními úřady a institucemi

Sekce POR v roce 2008 pokračovala v úzké spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Státním zdravotním ústavem (SZÚ) v Praze a jeho Národním referenčním centrem pro pesticidy. Státní zdravotní ústav zajišťuje v rámci povolenacího řízení u přípravků na ochranu rostlin posouzení účinků na zdraví lidí včetně stanovení odpovídajících omezujících opatření k jejich zmírnění. Na základě odborného stanoviska SZÚ vydává Ministerstvo zdravotnictví tzv. toxikologický posudek, který je nezbytným podkladem v řízení o registraci přípravku na ochranu rostlin. Státní rostlinolékařská správa s ohledem na svou koordinační roli podle § 33, odst. 5 zákona č. 326/2004 Sb., v platném znění, poskytovala Ministerstvu zdravotnictví a SZÚ informace o správních lhůtách pro provedení posouzení a podrobnosti o jednotlivých žádostech.

SRS velmi často spolupracuje s Ministerstvem zemědělství ČR
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

Ochrana proti škodlivým organismům

Rostlinolékařská kontrola zásilek rostlin dovážených ze třetích zemí a vyvážených do třetích zemí

V roce 2008 bylo provedeno 2010 kontrol letecky dovážených zásilek rostlinných komodit pracovištěm fyto karanténní inspekce rostlinolékařské správy Praha Ruzyně. Na dalších pracovištích rostlinolékařské správy bylo odbaveno 83 poštovních zásilek a zásilek ve schválených místech jejich určení ve vnitrozemí. Dále bylo provedeno 274 kontrol dřevěného obalového materiálu na splnění požadavků na jejich ošetření proti škodlivým organismům.

Celkem bylo zadrženo 33 zásilek, a to z důvodu přítomnosti škodlivých organismů rostlin, které je zakázáno zavlékat a šířit v České republice – tzv. karanténní škodlivé organismy (podrobněji viz tabulka), zákazu dovozu komodity z určité země, nesplnění zvláštních rostlinolékařských požadavků na komoditu, nebo chybějícího rostlinolékařského osvědčení. Čtyři zásilky byly po dodání chybějících dokumentů propuštěny, jedna poštovní zásilka byla vrácena do země odeslání a zbylé nevyhovující zásilky byly zničeny.

Rostlinolékařská kontrola při vývozu a reexportu rostlinného zboží byla provedena u 8613 zásilek, pro které byla vystavena rostlinolékařská osvědčení.

Tabulka: Pozastavené zásilky rostlinných komodit při dovozu ze třetích zemí z důvodu zjištění výskytu karanténních škodlivých organismů v roce 2008

Napadená komodita v zásilce	Škodlivý organismus	Původ	Počet zásilek	Množství	Jednotka	Opatření
brukev síťovitá (<i>Brassica juncea</i>)	Liriomyza sp.	Vietnam	1	4	kg	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Bemisia tabaci	Izrael	4	83	kg	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Liriomyza trifolii	Thajsko	1	5	krabic	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Liriomyza sp.	Kolumbie	1	100	kg	zničení
anona šupinatá /plody/ (<i>Annona squamosa</i>)	Bactrocera sp.	Vietnam	1	75	kg	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Liriomyza sativae	Izrael	1	25	kg	zničení
anona šupinatá /plody/ (<i>Annona squamosa</i>)	Bactrocera dorsalis	Vietnam	1	2	krabic	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Liriomyza sp.	Izrael	1	15	kg	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Helicoverpa armigera	Izrael	2	80	kg	zničení
anona šupinatá /plody/ (<i>Annona squamosa</i>)	Bactrocera dorsalis	Vietnam	1	1	krabic	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Bemisia tabaci, Liriomyza sp.	Izrael	1	30	kg	zničení
anona šupinatá /plody/ (<i>Annona squamosa</i>)	Bactrocera sp.	Thajsko	3	133	kg	zničení
anona šupinatá /plody/ (<i>Annona squamosa</i>)	Tephritidae	Thajsko	1	160	kg	zničení
bazalka pravá (<i>Ocimum basilicum</i>)	Liriomyza sp., Helicoverpa armigera	Thajsko	1	46	kg	zničení
Celkem			20			

V roce 2008 rostlinolékařská správa kladně vyřídila 20 žádostí o výjimečné povolení dovozu, přemístění a použití karanténních škodlivých organismů a rostlin zakázaných dovážet do ČR k jejich využití pro vědecké a šlechtitelské účely.

Registrace osob pro účely rostlinolékařské péče, soustavná rostlinolékařská kontrola a vydávání rostlinolékařských pasů

V roce 2008 bylo **vydáno 99 dokladů o provedení zápisu do registru podnikajících subjektů**, které uvádějí na vnitřní trh EU nebo ze třetích zemí dovážejí rostliny, rostlinné produkty nebo jiné předměty, rizikové z hlediska šíření karanténních škodlivých organismů rostlin („rizikové rostliny“). Ve 13 případech byla registrace subjektu zrušena z důvodu ukončení jeho činnosti. Rostlinolékařská správa udělila registrovaným subjektům 26 oprávnění k vystavování rostlinolékařských pasů, které doprovázejí rizikové rostliny uváděné na vnitřní trh EU. Přímo rostlinolékařskou správou bylo vystaveno celkem 13 rostlinolékařských pasů.

V roce 2008 byla rostlinolékařskou správou prováděna **soustavná rostlinolékařská kontrola rizikových rostlin** v místech jejich pěstování nebo výroby v rozsahu celkem 3 084 kontrol, při nichž bylo odebráno 303 vzorků. Cílem této preventivní kontroly je posoudit, zda jsou splněny fyto-sanitární podmínky pro uvádění příslušných rostlin a rostlinných produktů na trh, tzn. ověřit, zda nejsou napadeny karanténními škodlivými organismy a zda splňují zvláštní fyto-sanitární požadavky k vyloučení jejich šíření.

Výskyt karanténního škodlivého organismu byl při soustavné rostlinolékařské kontrole **zjištěn v roce 2008 v 15 případech** u těchto rizikových rostlin:

- ovocné, okrasné a lesní dřeviny určené k dalšímu pěstování (5x původce bakteriální spály růžovitých - bakterie *Erwinia amylovora*, 4x původce červené sypavky borovice - houba *Mycosphaerella pini*, 1x virus šarky švestky Plum pox potyvirus a 1x houba *Monilinia fructicola*);
- skleníkové porosty květin (3x původce viroidní větvenovitosti hlíz bramboru Potato spindle tuber viroid);
- množitelské porosty fazolu (1x bakterie *Xanthomonas campestris* pv. *phaseoli*).

Příznaky napadení borovice houbou *Mycosphaerella pini*
(Foto: archiv SRS)

Monitoring a cílený průzkum výskytu škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů a předpovědi výskytu škodlivých organismů

Monitoring a průzkum výskytu škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů je zdrojem základních informací pro pěstitele při usměrňování ochrany rostlin ve smyslu správné rostlinolékařské a zemědělské praxe a významným opatřením proti zavlékání a rozšiřování karanténních škodlivých organismů na území ČR.

Údaje o výskytu škodlivých organismů na území České republiky vychází z výsledků soustavné rostlinolékařské kontroly (viz kapitola výše) a dále z výsledků cíleného detekčního, vymezení a monitorovacího průzkumu, prováděného i mimo provozovny registrovaných

pěstitelů a výrobců rizikových rostlin. Výsledky jsou bezprostředně po jejich zjištění ukládány do počítačové databáze - informačního systému pro monitorování výskytu škodlivých organismů, která je přístupná z veřejného portálu rostlinolékařské správy. Zájemci zde najdou zejména aktuální výsledky monitorovacího průzkumu, které mohou uplatnit při rozhodování o použití přípravků na ochranu rostlin.

Detekční a vymezovací průzkum výskytu karanténních a vybraných nekaranténních škodlivých organismů

V roce 2008 byly detekční průzkumy rostlinolékařské správy zaměřené na výskyt škodlivých organismů zejména na lesních, ovocných a okrasných rostlinách, jahodníku, révě vinné a bramboru. Cíleně byl v roce 2008 sledován výskyt 34 škodlivých organismů.

Průzkum výskytu **původce náhlého odumírání dubů** – *Phytophthora ramorum* byl prováděn na 23 hostitelských rostlinách na 313 lokalitách v místech prodeje rostlin (např. zahradnických centrech), ve veřejné zeleni a v lesních porostech. Průzkum výskytu příbuzného patogena *Phytophthora kernoviae* byl prováděn na podobném spektru hostitelů na 266 lokalitách. Celkem bylo odebráno 33 vzorků, výskyt *P. kernoviae* ani *P. ramorum* zjištěn nebyl.

V rámci průzkumu výskytu **původce rakoviny kůry kaštanovníku** *Cryphonectria parasitica* bylo zkontrolováno 279 lokalit a odebrán 1 vzorek, výskyt nebyl zjištěn. Detekční průzkum výskytu karanténních původců sypavek borovic, tj. **původce červené sypavky borovic** *Mycosphaerella* (= *Scirrhia*) *pini* a **původce hnědé sypavky borovic** *Mycosphaerella* (= *Scirrhia*) *dearnessii* byl prováděn v místech prodeje, v lokalitách veřejné zeleně a zeleně ve volné krajině, na plantážích vánočních stromků a v lesních porostech. Výskyt *M. pini* byl prokázán na 13 lokalitách, výskyt *M. dearnessii* byl prokázán v ČR poprvé ve dvou případech na borovici blatce (*Pinus uncinata* subsp. *rotundata*) v území přírodní rezervace.

Rozsah a výsledky průzkumu výskytu vybraných karanténních škodlivých organismů v porostech ovocných dřevin a jahodníku ukazuje následující tabulka:

Karanténní škodlivý organismus	Počet průzkumů	Počet odebraných vzorků	Počet lokalit s výskytem
Plum pox potyvirus	182	41	33
European stone fruit yellows phytoplasma	102	32	25
<i>Pseudomonas syringae</i> pv. <i>persicae</i>	53	6	0
Apple proliferation phytoplasma	175	15	8
Pear decline phytoplasma	136	21	8
<i>Erwinia amylovora</i>			
- nárazníkové zóny v okolí školek	103	28	0
- ostatní	485	56	34
<i>Monilinia fructicola</i>	163	59	20
<i>Colletotrichum acutatum</i> ¹	28	15	1

¹ Původce antraknózy jahodníku (*Colletotrichum acutatum*) byl od července 2008 vyřazen ze seznamu karanténních škodlivých organismů.

Území ČR je Evropskou Komisí uznáno jako chráněná zóna proti původci **fytoplazmovému zlatému žloutnutí révy** (*Grapevine flavescence dorée phytoplasma*), proto v roce 2008 pokračoval intenzivní průzkum výskytu tohoto patogenu. V 75 vinohradech bylo odebráno 54 vzorků i z bezpříznakových rostlin, výskyt fytoplazmy nebyl zjištěn. Souběžně s tímto průzkumem se prováděl pomocí lepových lapačů průzkum výskytu přenašeče této fytoplazmy, kříška révového (*Scaphoideus titanus*) s negativním výsledkem.

V 11 vinohradech byl také proveden průzkum výskytu původce **fytoplazmového žloutnutí a červenání listů révy** (*Potato stolbur phytoplasma*), který byl na révě vinné poprvé v ČR prokázán v roce 2006. Z 50 odebraných vzorků jich bylo 35 pozitivních. Na přítomnost původce **stolburu bramboru** (*Potato stolbur phytoplasma*) bylo zkontrolováno také 139 porostů jiných hostitelských rostlin, bylo odebráno 5 vzorků (paprika, celer, rajče) s pozitivním výsledkem.

Příznaky stolburu bramboru na révě vinné
(Foto: Ing. J. Rod. CSc.)

Při průzkumu výskytu **původce rakoviny bramboru** (*Synchytrium endobioticum*) bylo zkontrolováno celkem 161 pozemků a odebráno 178 vzorků zeminy s negativním výsledkem. Podobně průzkum výskytu **hád'átka bramborového** (*Globodera rostochiensis*) a **hád'átka nažloutlého** (*Globodera pallida*) byl proveden celkem ve 367 podnicích, na 1852 pozemcích o výměře 8649 ha a bylo odebráno 5169 vzorků zeminy, z toho se jednalo o 1370 pozemků určených pro množení sadby bramboru o výměře 5141 ha. Nové výskyty těchto cystotvorných háďátek nebyly zjištěny.

V roce 2008 byl opět prováděn rozsáhlý průzkum rozsahu výskytu **původce bakteriální kroužkovitosti bramboru** (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*) testováním všech partií množitelských porostů brambor v ČR (celkem 3006 vzorků) s výsledkem negativním a z 934 odebraných vzorků tuzemských nesadbových brambor (9 pozitivních vzorků z pěti partií). Při průzkumu výskytu **původce bakteriální hnědé hniloby bramboru** (*Ralstonia solanacearum*) byly odebírány vzorky hlíz bramboru, vzorky vody z vodních zdrojů používaných k závlaze hostitelských rostlin a vzorky odpadních a oplachových vod z podniků, které průmyslově zpracovávají hlízy bramboru. Výskyt původce hnědé hniloby bramboru nebyl v roce 2008 na území ČR prokázán, stejně jako v předcházejících letech.

V České republice byl v roce 2008 opět prováděn intenzivní průzkum výskytu **bázlivec kukuřičného** (*Diabrotica virgifera virgifera*). Česká republika byla rozdělena na oblast kontinuálního šíření, nárazníkovou zónu a ostatní území, kde ještě výskyt tohoto škůdce není znám. K průzkumu bylo instalováno 653 feromonových lapačů typů Csalomon® PAL ve 214 pozorovacích bodech přednostně na pozemcích, kde se pěstovala kukuřice po kukuřici, v blízkosti hlavních dopravních tahů, překladišť silniční a železniční dopravy, podél hranic s nárazníkovou zónou a v okolí mezinárodních letišť. V roce 2008

Bázlivec kukuřičný (*Diabrotica virgifera virgifera*)
(Foto: Ing. J. Beránek. Ph.D.)

došlo ke zvýšení počtu odchycených jedinců bázlivce (10 713 kusů) oproti 7 389 odchycených brouků v roce 2007.

S cílem zjistit rozšíření **štítenky** *Pseudaulacaspis pentagona* na území ČR a se zřetelem na možné riziko napadení ovocných výsadeb byl v roce 2008 zaměřen průzkum výskytu této štítenky ve veřejné zeleni a v botanických zahradách na katalpách. Bylo provedeno 226 kontrol a odebráno 18 vzorků, výskyt se potvrdil v 15 případech na katalpách a ve 2 případech na rostlinách rodu *Sophora* a *Paulownia*. Při zjištění výskytu štítenky se v okolí výskytu prohlížely také ostatní hostitelské rostliny, především broskvoně a slivoně, na nichž by tento škůdce mohl působit závažné hospodářské škody.

Dále byly při průzkumu v roce 2008 zaznamenány tyto pozitivní nálezy karanténních škodlivých organismů:

- **původce bílé rzi chryzantémové** (*Puccinia horiana*), kdy z pěti odebraných vzorků rostlin chryzantémy byly čtyři vzorky potvrzeny jako pozitivní,
- **viru mozaiky pepina** (Pepino mosaic potexvirus), kde ze 48 odebraných vzorků rostlin rajčete určených k produkci plodů ve skleníku bylo 18 vzorků pozitivních a poprvé byl tak v ČR zjištěn výskyt tohoto viru v porostu rajčete; 6 vzorků odebraných z partií osiva rajčete bylo negativních,
- **viroidu vřetenovitosti hlíz bramboru** (Potato spindle tuber viroid) ve 27 podnicích na okrasných rostlinách čeledi lilkovitých (*Solanaceae*) druhu *Solanum jasminoides* (24 pozitivních vzorků) a na rostlinách rodu *Petunia* (4 pozitivní vzorky).

Příznaky pepino mozaik viru na plodech rajčete
(Foto: archiv SRS)

Další detekční průzkumy výskytu škodlivých organismů, zaměřené v roce 2008 na **hád'átko kolumbijské** (*Meloidogyne chitwoodi*), **hád'átko** *Meloidogyne falax*, **hád'átko borovicové** (*Bursaphelenchus xylophilus*), **nosatce** *Rhynchophorus ferrugineus*, **kozlíčky rodu** *Anoplophora* (*Anoplophora chinensis* a *Anoplophora glabripennis*), **žlabatku** *Dryocosmus kuriphilus*, původce **rakoviny kůry platanů** (*Ceratocystis fimbriata* f. sp. *platani*), původce **rakoviny javoru** (*Eutypella parasitica*) a původce **pryskyřičné rakoviny borovice** (*Gibberella circinata* - *Fusarium circinatum*) byly ukončeny s výsledkem negativním.

Monitorovací průzkum a předpovědi výskytu hospodářsky významných škodlivých organismů

V rámci monitorovacího průzkumu běžně se vyskytujících hospodářsky významných škůdců a původců chorob, plevelů a poruch rostlin provedla rostlinolékařská správa cca 44 tisíc pozorování, z toho 8 tisíc pozorování bylo provedeno prostřednictvím feromonových lapáků, Mörickeho misek a lepových desek. K dalšímu soustavnému monitoringu škůdců bylo využito 23 světelných lapačů a pět nasávacích pastí typu Johnson-Taylor.

Výsledky monitorovacího průzkumu jsou využívány při praktickém usměrňování ochrany rostlin formou prognózy a indikace ošetření rostlin. V této souvislosti byla pomocí

matematických modelů soustavně aktualizována prognóza výskytu plísně bramborové, prognóza výskytu septorióz na pšenici a prognóza výskytu skvrnatičky řepy. Matematický model také zajišťoval výpočet sum efektivních teplot pro vývojové fáze 21 druhů živočišných škůdců.

Na základě výsledků monitorovacího průzkumu bylo zpracováno 20 ústředních zpráv o výskytu škodlivých organismů na území ČR ve stanovených intervalech, tj. komentářů o výskytu škodlivých organismů a poruch na pozorovacích bodech (PB) i mimo PB, které byly publikovány na webových stránkách SRS.

Monitoring původců viróz a jejich přenašeče kříška polního na obilninách, původců snětivostí pšenice a klasových fuzarióz

Podle speciálních metodik byl sledován výskyt vybraných běžně se vyskytujících škodlivých organismů, které představovaly v roce 2008 vyšší rizika pro pěstitele.

V rámci průzkumu výskytu původců **virových zakrslostí obilnin** – viru zakrslosti pšenice (WDV) a viru žluté zakrslosti ječmene (BYDV) – bylo na jaře 2008 odebráno v porostech 412 vzorků, z toho u 350 vzorků byl laboratorně potvrzen výskyt virových zakrslostí. Z pozitivních vzorků bylo 10 vzorků (3 %) infikováno WDV, 274 vzorků (78 %) infikováno BYDV a 66 vzorků (19 %) infikováno směsnou infekcí WDV + BYDV. Na podzim 2008 bylo odebráno z rezervoárů virových zakrslostí obilnin (obilní výdrol, kukuřice, travní porosty na zemědělské i nezemědělské půdě) a z nově založených porostů ozimých obilnin celkem 159 vzorků rostlin podezřelých z výskytu virových zakrslostí. U 53 vzorků byl laboratorně potvrzen výskyt virových zakrslostí, z toho bylo 13 vzorků (24 %) infikováno WDV, 30 vzorků (57 %) BYDV a 10 vzorků (19 %) bylo infikováno směsnou infekcí WDV + BYDV.

Dále byl zjišťován výskyt přenašeče WDV **kříška polního** (*Psammotettix alienus*). Na jaře 2008 byl při průzkumu ve 218 infikovaných porostech zaznamenán slabý výskyt kříška ve 14 % sledovaných porostů, střední výskyt v 9 % porostů a silný výskyt ve 4 % porostů. Na podzim byl při sledování ve 315 porostech zaznamenán slabý výskyt kříška ve 39 % sledovaných porostů, střední výskyt ve 20 % porostů a silný výskyt v 10 % porostů.

Při sklizni pšenice ozimé byl prováděn průzkum výskytu původců **snětivostí** z rodu *Tilletia*. Z celkem 229 odebraných vzorků zrna bylo 79 vzorků (34 %) pozitivních na výskyt původců snětivostí. Na původce mazlavé snětivosti pšenice *Tilletia tritici* připadal podíl 60 % z pozitivních vzorků, na původce zakrsle snětivosti pšenice *T. controversa* připadal podíl 29 %, na směsné infekce *T. tritici* + *T. controversa* podíl 10 % a *T. controversa* + *T. laevis* podíl 1 %. Výskyty snětivostí byly pozorovány i u zrna z porostů, jejichž osivo bylo mořeno.

Při průzkumu **viru žluté mozaiky cukety** Zucchini yellow mosaic virus bylo zkontrolováno 37 lokalit, bylo provedeno 87 kontrol, převážně okurek, tykví a lubenice obecné (meloun vodní). Bylo odebráno 37 vzorků, z toho 26 vzorků bylo pozitivních, silný výskyt byl pozorován ve dvou případech na tykvi.

Kříšek polní (*Psammotettix alienus*)
(Foto: Ing. J. Beránek. Ph.D.)

Ve spolupráci s VÚRV, v.v.i. Praha-Ruzyně byl proveden průzkum výskytu původců **růžovění klasů pšenice** (*Fusarium* spp.) v klasech pšenice ozimé včetně stanovení stupně napadení klasů a obsahu deoxynivalenolu (DON). Z náhodně odebraných 151 vzorků klasů byly u 72 vzorků (48 %) zjištěny příznaky růžovění klasů pšenice. U šesti vzorků (4 %) byl zvýšený obsah DON nad 0,5 mg/kg zrna, přičemž hygienický limit množství DON pro zrno (1,250 mg/kg) byl překročen ve třech případech. Nejvyšší obsah DON činil 22,85 mg/kg zrna.

Monitoring plevelů

V roce 2008 byl monitoring zaplevelení zaměřen na výskyt plevelů v obilninách. Celkem bylo zapsáno a digitalizováno 461 fytocenologických snímků. V průběhu monitoringu bylo přednostně sledováno 77 nejvýznamnějších plevelných druhů.

Sledování účinnosti geneticky modifikované kukuřice

Rostlinolékařská správa provedla v roce 2008 v porostech geneticky modifikovaného (GM) hybridu Bt (*Bacillus thuringiensis*) kukuřice (modifikace MON 810) celkem 84 kontrol biologické účinnosti GM hybridu kukuřice na zavíječe kukuřičného *Ostrinia nubilalis*. Byly nalezeny dvě rostliny napadené housenkou zavíječe kukuřičného, následující laboratorní testy však potvrdily, že se jedná o příměs geneticky nemodifikované odrůdy kukuřice. Rezistence zavíječe kukuřičného k Bt kukuřici tak nebyla ani v roce 2008 v rámci sledování rostlinolékařské správy na území ČR potvrzena.

Zavíječ kukuřičný (*Ostrinia nubilalis*)
(Foto: Ing. J. Beránek, Ph.D.)

V součinnosti s Ministerstvem zemědělství prováděla rostlinolékařská správa kontroly pěstitelů zaměřené na dodržování izolačních vzdáleností mezi pozemky s geneticky modifikovanými a nemodifikovanými odrůdami Bt kukuřice.

Mimořádná rostlinolékařská opatření a náhrada majetkové újmy

Z důvodu zamezení dalšího šíření karanténních škodlivých organismů bylo formou rozhodnutí ve správním řízení nařízeno 75 mimořádných rostlinolékařských opatření (nejvíce proti bázlivci kukuřičnému – 37 a původci bakteriální kroužkovitosti bramboru – 8). Zrušeno bylo 158 dříve vydaných opatření (nejvíce proti hád'átku bramborovému – 99 a původci bakteriální kroužkovitosti bramboru – 25).

V roce 2008 přiznala rostlinolékařská správa ve 29 případech náhradu majetkové újmy v celkové výši 5 637 960 CZK subjektům v důsledku jejich plnění nařízených mimořádných rostlinolékařských opatření (nejvyšší náhrady přiznány v případech výskytu původce sypavky *Mycosphaerella pini* (3 445 547 CZK) a původce bakteriální kroužkovitosti bramboru (622 074 CZK).

Rostlinolékařský dozor

Při dozoru nad plněním povinností vztahujících se k ochraně proti škodlivým organismům rostlin bylo provedeno 3450 kontrol, při nichž bylo zjištěno 189 závad.

Rostlinolékařskou správou bylo provedeno:

- 1056 kontrol plnění povinností registrovaných osob a povinností spojených s rostlinolékařskými pasy (z toho 34 kontrol se závadami),
- 1078 kontrol plnění mimořádných rostlinolékařských opatření nařízených k ochraně proti zavlečení a šíření původce bakteriální kroužkovitosti bramboru (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*) na území České republiky partiiemi hlíz bramboru původem z Polské republiky (v 6 případech byly zjištěny administrativní závady, z toho v jednom případě byl výsledek testování brambor v dodávce pozitivní na původce bakteriální kroužkovitosti bramboru),
- 258 kontrol plnění mimořádných rostlinolékařských opatření nařízených k eradikaci nebo zabránění dalšího šíření škodlivých organismů,
- 22 kontrol nad dodržováním zásad bezpečné manipulace s karanténním materiálem, povoleným vyjimečně rostlinolékařskou správou pro vědecké účely a účely šlechtění rostlin (bez závad).

Dozor byl dále zaměřen na kontroly podmínek skladování rostlinných produktů, dodržování preventivních opatření před šířením původce bakteriální kroužkovitosti bramboru, na posouzení vhodnosti lokality z hlediska výskytu karanténních škodlivých organismů rostlin v rámci dotačního programu MZe na podporu restrukturalizace ovocných sadů, na posouzení účinnosti biologických prostředků ochrany rostlin v souvislosti s dotačním programem MZe na podporu biologické a fyzikální ochrany rostlin jako náhrady chemické ochrany.

Dále bylo provedeno 14 kontrol dodržování podmínek provádění kontrolního testování schválenými provozovny pro testování mechanizačních prostředků na ochranu rostlin a 122 následných kontrol technických zařízení k hubení škodlivých organismů (dodržování kritérií na provozování technických zařízení v souladu s mezinárodními požadavky - standard ISPM 15).

Příznaky bakteriální kroužkovitosti bramboru (*Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus*) na řezu bramborové hlízy
(Foto: archiv SRS)

Diagnostika škodlivých organismů v laboratořích SRS

Odbor diagnostiky zajišťoval diagnostiku škodlivých organismů pro potřebu rostlinolékařské správy ve svých odděleních diagnostických laboratořích v Olomouci, Praze, Terezíně a v Havlíčkově Brodě. V rámci činnosti těchto diagnostických laboratořích bylo v roce 2008 zpracováno celkem 5 299 vzorků. Při jejich zpracování diagnostickými metodami bylo použito celkem přes 13 tisíc testů.

Odbor v roce 2008 prováděl audity v laboratořích oblastních odborů rostlinolékařské správy v Plzni a v Brně zaměřené na provádění diagnostiky hádžátek na bramboru a původce rakoviny bramboru.

Virologie

V roce 2008 se na referátu virologie v Olomouci rozborovalo 1 098 vzorků. V rámci jejich zpracování bylo provedeno 2 826 ELISA testů a 145 biologických testů.

Převažovaly vzorky obilnin k testování na přítomnost původce virových zakrslostí (572 vzorků). Dále testováno 95 vzorků na přítomnost viru bronzovitosti rajčete (TSWV) a viru nekrotické skvrnitosti netýkavky (INSV), 75 vzorků okrasných rostlin z čeledi *Solanaceae* na viroid vřetenovitosti bramboru (PSTVd), 53 vzorků na virus mozaiky pepina (PepMV), 45 vzorků na virus šarky švestky, 36 vzorků na fytoplazmu evropské žloutenky peckovin, 15 vzorků na fytoplazmu proliferace jabloně, 19 vzorků na fytoplazmu chřadnutí hrušně. U průzkumu fytoplazmy zlatého žloutnutí révy a fytoplazmy stolburu bramboru na révě vinné bylo otestováno celkem 50 vzorků, všechny s negativním výsledkem na fytoplazmu zlatého žloutnutí révy a 35 s pozitivním výsledkem na fytoplazmu stolburu bramboru.

Rostliny papriky se používají při testech na přítomnost viru bronzovitosti rajčete (TSWV)
(Foto: Ing. J. Rod. CSc.)

V rámci diagnostiky neznámého škodlivého činitele bylo virologicky diagnostikováno 49 vzorků, přičemž u 3 vzorků řepky olejky byl diagnostikován virus západní žloutenky řepy (BWYV), směsná infekce fytoplazmy stolburu bramboru a viru mozaiky okurky (CMV) byla diagnostikována na paprice, virus nekrotické skvrnitosti netýkavky (INSV) na jiřině, virus bronzovitosti rajčete (TSWV) na chryzantémě, virus vadnutí bobu (BBWV) na verbeně, virus mozaiky tabáku (TMV) na petunii a virus zakrslosti slivoně (PDV) na třešni.

Zajímavým výsledkem byla detekce viru rodu Potyvirus na lilii s příznaky zakrslosti a proužkové mozaiky a zjištění Tomato chlorotic dwarf viroidu (TCDVd) ve třech vzorcích petunií.

Bakteriologie

Provádí diagnostické analýzy vzorků rostlinného materiálu, odpadní a závlahové vody a substrátů podezřelých z přítomnosti karanténních a dalších významných fytopatogenních bakterií. Získané bakteriální kmeny jsou ověřovány pomocí kultivačních, biochemických, molekulárních, imunochemických a biologických metod.

Na referát bakteriologie v Olomouci bylo v roce 2008 přijato celkem 162 vzorků, bakteriologii prováděly také laboratoře odboru diagnostiky v Havlíčkově Brodě a v Terezíně.

Bakterie *Erwinia amylovora* působící bakteriální spálu růžovitých rostlin byla zjišťována u 147 vzorků hostitelských rostlin, z toho 81 vzorků z příznakových rostlin (39 pozitivních) a 66 vzorků odebraných z bezpříznakových rostlin s negativním výsledkem.

Celkem 1154 vzorků hlíz bramboru bylo testováno ke zjištění přítomnosti bakterií *Clavibacter michiganensis* subsp. *sepedonicus* (CMS) a *Ralstonia solanacearum* (RS) metodou imunofluorescenční (IF), metodou kultivace na semiselektivních agarových médiích, FISH a ve sporných případech byly připravovány vzorky pro rozbor PCR, RFLP. Na výskyt CMS bylo testováno všech 1154 došlých hlízových vzorků. Celkem 5 vzorků vykázalo IF pozitivní test a následně byly tyto vzorky podrobeny dalším detekčním testům včetně testu patogenity. Na přítomnost RS bylo otestováno 407 hlízových vzorků s negativním výsledkem.

Dále byl testován jeden vzorek plevelných hostitelů obou bakterií, 72 vzorků povrchových vod určených k závlaze porostů brambor a 20 vzorků oplachových vod a 70 vzorků odpadních vod z provozů zpracovávajících hlízy bramboru. Všechny tyto vzorky byly negativní na přítomnost obou bakterií.

Rozborováno bylo také 16 vzorků osiva fazolu na přítomnost bakterie *Xanthomonas campestris* pv. *phaseoli* (6 vzorků s pozitivním výsledkem), 4 vzorky na přítomnost bakterie *Agrobacterium tumefaciens* (1 vzorek pozitivní), 6 vzorků na přítomnost bakterie *Pseudomonas syringae* pv. *persicae* (vše negativní), a jeden vzorek, v němž byla potvrzena bakterie *Clavibacter michiganensis* subsp. *michiganensis*. Z ostatních bakterií byly zachyceny *Pseudomonas syringae* pv. *tomato*, *Pseudomonas syringae* pv. *mori*, *Pseudomonas cichorii*, *Xanthomonas axonopodis* pv. *vesicatoria*, *Xanthomonas hortorum* pv. *pelargonii*, *Erwinia carotovora*.

Odbor diagnostiky udržuje sbírku fytopatogenních bakterií, počet vyizolovaných bakteriálních kmenů, které byly testovány metodou plynové chromatografie, dosahoval 800.

V testech byl zjištěn 1 vzorek na přítomnost bakterie *Agrobacterium tumefaciens*
(Foto: Ing. J. Rod. CSc.)

Mykologie

V roce 2008 bylo v referátu mykologie v Olomouci rozborováno celkem 493 vzorků, dále byly mykologické analýzy prováděny v laboratořích odboru v Praze, Havl.Brodě a v Terezíně.

Na podezření přítomnosti původců karanténních sypavek *Mycosphaerella pini* a *M. dearnessii* bylo rozborováno 191 vzorků, z nichž bylo 26 pozitivních na houbového patogena *Mycosphaerella pini*. Zároveň byl potvrzen v ČR první výskyt houbového patogena *M. dearnessii* na borovici blatce (*Pinus rotundata*). Dále byly zjištěny ve vzorcích nekaranténní sypavky *Lophodermium pinastri*, *Lophodermium seditiosum*, *Cyclaneusma minus* a *Sphaeropsis sapinea*. Na jehlicích *Pseudotsuga menziesii* byla diagnostikována *Rhabdocline pseudotsugae*.

Na výskyt houbového patogena *Phytophthora ramorum* a *P. kernoviae* bylo rozborováno celkem 20 vzorků s negativním výsledkem. Z těchto vzorků byly izolovány jiné druhy rodu *Phytophthora* a to *P. cactorum*, *P. citricola* a *P. cambivora*. Ve vzorcích

rododendronů se dále nacházeli houboví patogeni *Pestalotiopsis* sp., *Phomopsis* sp., *Cercospora handelii*, *Guignardia philoprina* (anamorfa *Phylosticta rhododendri*).

Z celkového počtu 25 rozborovaných vzorků na přítomnost původce antraknózy jahodníku *Colletotrichum acutatum* byl jeden vzorek pozitivní. Na detekci patogena *Monilinia fructicola* bylo odebráno celkem 82 vzorků, ze kterých bylo 20 vzorků pozitivních. Na jednom vzorku slunečnice byla detekována *Plasmopara halstedii*.

V roce 2008 bylo na výskyt původce rakoviny bramboru (*Synchytrium endobioticum*) zpracováno v laboratořích odboru v Havlíčkově Brodě 106 vzorků zeminy a v Praze 169 vzorků zeminy, pocházejících z míst produkce rostlin určených k pěstování a z karanténních území v rámci přezkušování výskytu tohoto patogena.

Testování na přítomnost původce rakoviny brambor (*Synchytrium endobioticum*)
(Foto: archiv SRS)

Dále bylo rozborováno 175 vzorků zrna obilovin na přítomnost snětí, 5 vzorků na houbového patogena *Puccinia horiana* (4 vzorky pozitivní), 5 vzorků na přítomnost *Melampsora medusae* (všechny negativní, u 4 vzorků byla detekována *Melampsora larici-populina*).

Ve vzorku odebraném z jasanu *Fraxinus excelsior* byla potvrzena přítomnost patogena *Chalara fraxinea*. Na přítomnost neznámého škodlivého činitele bylo rozborováno 71 vzorků. Byly detekovány např. *Ramularia primulae* na *Primula* sp., *Cladosporium variabile* na *Spinacia oleracea*, *Septoria castanicola* na *Castanea sativa*, *Tramatosphaeria heterospora* na *Iris* sp., *Rhizoctonia* sp. na rostlinách *Salvia* sp. a *Impatiens* sp.

Entomologie

V roce 2008 bylo na pracovišti odboru v Olomouci rozborováno 649 entomologických vzorků a na pracovišti odboru v Praze 342 entomologických vzorků (zde včetně vzorků odebraných při rostlinolékařské kontrole zásilek rostlinného původu dovážených ze třetích zemí).

Invazní slunéčko *Harmonia axyridis*
(Foto: Ing. J. Beránek. Ph.D.)

Z toho při detekčním průzkumu škodlivých organismů bylo mimo jiné zpracováno 485 vzorků na potvrzení přítomnosti bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera virgifera*), šest vzorků na potvrzení přítomnosti černopásky bavlníkové (*Helicoverpa armigera*), 14 vzorků na determinaci kříska polního (*Psammotettix alienus*) a 6 vzorků na potvrzení přítomnosti žilnatky vironosné (*Hyalesthes obsoletus*) a kříska révového (*Scaphoideus titanus*). V 15 vzorcích

byla nalezena štítenka *Pseudaulacaspis pentagona*, ve 12 vzorcích invazní slunéčko *Harmonia axyridis*, sedmkrát nalezena molice *Bemisia tabaci*, šestkrát vrtule rodu *Bactrocera*, čtyřikrát černopáska *Helicoverpa armigera* a čtyřikrát vrtalky rodu *Liriomyza*.

Během monitorovacího průzkumu škodlivých organismů bylo mj. analyzováno 5 vzorků na potvrzení přítomnosti obalečů *Grapholita lobarzewskii* a *Grapholita janthinana* (4 pozitivní vzorky).

Mezi zajímavé nálezy patří invazní ploštička *Arocatus longiceps* (původem

Kmen katalpy napadený štítenkou *Pseudaulacaspis pentagona*
(Foto: Ing. J. Olbrechtová)

z východního Středomoří, sající na plodech a listech platanů), škůdce kukuřice lesknáček *Glischrochilus quadrisignatus* (zavlečený do Evropy ze Severní Ameriky), asijský korovník *Sinoxylon anale*, pouzdrovníček *Coleophora lineolea* nebo opětovné zachycení exotického zavíječe *Leucinodes orbonalis*.

Ze sledování náletu vybraných škůdců do světelných lapačů bylo zpracováno 214 vzorků (lokalita Olomouc – Holice). Jednalo se o mûru gama (*Autographa gamma*), mûru zelnou (*Mamestra brassicae*), osenici černé C (*Xestia c-nigrum*), osenici vykřičníkovou (*Agrotis exclamationis*), osenici polní (*Agrotis segetum*), mûru kapustovou (*Lacanobia oleracea*), černopásku bavlníkovou (*Helicoverpa armigera*) a zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*).

Při průzkumu účinnosti geneticky modifikované kukuřice na ověření přítomnosti housenek zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*) zpracovala laboratoř Olomouc tři vzorky, všechny s pozitivním výsledkem.

Osenice černé C (*Xestia c-nigrum*)
(Foto: Ing. J. Beránek. Ph.D.)

Nematologie

Referát nematologie v Olomouci přijal v roce 2008 140 nematologických vzorků, laboratoř odboru diagnostiky v Praze zpracovala 260 nematologických vzorků a laboratoř odboru v Havlíčkově Brodě 48 vzorků.

V rámci průzkumu území ČR na výskyt hádátka borovicového (provedeného okresními odděleními rostlinolékařské správy a přímo odborem diagnostiky) bylo odebráno a analyzováno 212 vzorků dřeva, kûry a dřevokazných brouků. Hádátka borovicové na území ČR zjištěno nebylo. Experti odboru diagnostiky se zúčastnili průzkumu výskytu hádátka borovicového v oblasti polomů způsobených vichřicí v Tatrách na Slovensku, bylo odebráno a analyzováno 15 dřevních vzorků. Nematolog rostlinolékařské správy se také v listopadu 2008 účastnil kontrolní mise Evropské Komise ve Španělsku zaměřené na hodnocení uplatňovaných ochranných opatření proti hádátka borovicovému.

Hád'átko *Xiphinema vuittenezi*
(Foto: Ing. Václav Čermák)

V rámci ověřování výskytu vironosných hlístic čeledi Longidoridae, bylo rozbíráno 12 vzorků, z toho 5 pozitivních na *Xiphinema vuittenezi*. Ve dvou vzorcích listového pletiva chryzantém bylo zachyceno hád'átko kopretinové (*Aphelenchoides ritzemabosi*). Ve vzorcích zeminy byla nejčastěji detekována hád'átka rodu *Pratylenchus*. Celkem bylo v roce 2008 zachyceno 6 druhů jizvotvorných hád'átek (*P. hexinicus*, *P. crenatus*, *P. neglectus*, *P. penetrans*, *P. scribneri* a *P. thornei*). Bylo rozebráno 139 vzorků zeminy na cystotvorná hád'átka na bramboru.

Pro potřeby inspektorů rostlinolékařské služby bylo dále analyzováno 72 nematologických vzorků, z toho 26 vzorků osiva cibule na přítomnost hád'átka zhoubného (*Ditylenchus dipsaci*) s negativním výsledkem, 21 vzorků na přítomnost hád'átka *Meloidogyne hapla*, 8 vzorků na rod *Paratylenchus*, 6 vzorků na hád'átko řepné a 3 vzorky na rod *Pratylenchus*. K nejzajímavějším detekovaným původcům poškození rostlin z řad hlístic patřil druh *Paratylenchus dianthus* nalezený v kořenovém balu zakrslých řízkořanců hvozdíku a *Ditylenchus destructor* na kořenech chmelu.

Také v roce 2008 se pracoviště odboru v Olomouci a v Praze zapojila do mezinárodních kruhových testů LNPV (=Laboratoire national de la protection des végétaux) ve Francii na detekci a identifikaci hád'átek rodu *Globodera*. V průběhu testů bylo analyzováno 24 vzorků na detekci a 24 vzorků na identifikaci.

Průběžně jsou zakládány a udržovány chovy hád'átek rodu *Aphelenchoides*, *Bursaphelenchus* (agar – *Botrytis cinerea*), *Radopholus* (banánovník) a *Meloidogyne* (na rajčeti) sloužící jako pozitivní kontroly pro morfologickou a molekulární detekci zástupců z uvedených rodů.

Biochemie

V roce 2008 bylo referátem biochemie v Olomouci analyzováno celkem 1 640 vzorků, u nichž bylo provedeno celkem 1 876 analýz pro detekci hledaného patogena. Přítomnost hledaného patogena byla potvrzena v 617 případech. Z celkového počtu 1 876 analýz jich bylo provedeno 513 pro referát virologie Olomouc (61 na přítomnost virů, 227 na přítomnost viroidů a 225 na detekci fytoplazem). Pro referát bakteriologie Olomouc bylo provedeno 690 analýz, referát mykologie Olomouc 312 analýz, referát nematologie Olomouc 89 analýz, referát entomologie Olomouc 172 analýz, laboratoř Terežín 89 analýz, laboratoř Havlíčkův Brod 10 analýz a pro Výzkumný ústav bramborářský jedna analýza.

V roce 2008 byly v referátu biochemie v Olomouci zavedeny tři nové primery (jako alternativy k již zavedeným PCR protokolům pro jednotlivé patogeny), zavedeno 10 metod k diagnostice nových patogenů včetně identifikace geneticky modifikované kukuřice metodou ELISA a PCR a vytvořena nová metoda pro rozlišení pospiviroidů (PSTVd a TCDVd) pomocí restrikční analýzy místo nákladného sekvenování.

V laboratoři odboru diagnostiky v Praze byla v roce 2008 na úseku biochemie řešena mj. PCR metoda (zpracováno 297 vyizolované DNA vzorků GP a GR - z toho 103 vzorků v rámci kruhových testů a 79 vzorků GT - z toho 59 vzorků v rámci kruhových testů), příprava standardního operačního postupu pro diagnostiku hád'átka *Globodera tabacum* PCR

metodou (44 vzorků), pro diagnostiku háďátek *Bursaphelenchus* metodou PCR- RFLP (63 DNA vzorků) a pro diagnostiku vrtalek rodu *Liriomyza* (6 vzorků DNA).

Diagnostická laboratoř Praha – Ruzyně

Laboratoř zpracovala v roce 2008 celkem 894 vzorků na bázi morfologie (zejména entomologických a nematologických) a 932 vzorků v rámci molekulární diagnostiky (z toho 162 v rámci kruhových testů). Laboratoř se významným způsobem podílí na diagnostice háďátka borovicového a zajišťuje také diagnostiku vzorků odebíraných rostlinolékařskou správou při provádění rostlinolékařské dovozní kontroly ve vstupním místě letiště v Praze.

Laboratoř koordinuje testování rezistence novošlechtění a odrůd bramboru proti háďátku bramborovému a původci rakoviny bramboru v rámci Státních odrůdových zkoušek brambor ve spolupráci s laboratoří Oblastního odboru rostlinolékařské správy v Opavě a s Výzkumným ústavem bramborářským.

Na odolnost proti původci rakoviny bramboru (*Synchytrium endobioticum*) bylo tak v roce 2008 testováno 12 odrůd a novošlechtění. V rámci hlízových testů na základní patotyp D1 bylo v poli otestováno 390 hlíz (lokalita Šluknov) a 164 hlíz (lokalita Svojše); v rámci K testů bylo ve Šluknově otestováno 386 hlíz a na pracovišti Praha 143 hlíz. Na odolnost proti háďátkům na bramboru (*Globodera*

rostochiensis, *G.pallida*) bylo pro 16 odrůd a novošlechtění celkem testováno 54 hlízových vzorků v H-testu.

Cysty háďátka bramborového (*Globodera rostochiensis*) na kořenech testovaných brambor
(Foto: RNDr. V. Humpolíčková)

Diagnostická laboratoř Havlíčkův Brod

V roce 2008 přijala laboratoř v Havlíčkově Brodě 1280 vzorků poškozených rostlin s žádostí o diagnostiku příčiny poškození nebo vyšetření daného patogena. U dodaných vzorků bylo provedeno 1650 testů, kde 1326 testů na 1004 vzorků bylo provedeno na přítomnost karanténních škodlivých organismů. Laboratoř se zásadním způsobem podílí na diagnostice původců karanténních bakterií na bramboru.

Velký objem vzorků běžné diagnostiky pak představovaly vzorky rostlin obilnin ke zjištění původců chorob pat stébel a listových chorob (119 vzorků). Z původců chorob pat stébel byl pro rok 2008 typický silný výskyt fuzariózy a významný výskyt *Pseudocercospora herpotrichoides* a *Gaeumannomyces* sp., i když nižší než v roce 2007. Z původců listových chorob byla

Příznaky *Drechslera tritici-repentis* na listech ozimé pšenice
(Foto: Ing. J. Kondler)

Příznaky *Ascochyta carvi* na kmínu
(Foto: RNDr. V. Humpolíčková)

zastoupena *Septoria tritici* převážně na počátku vegetace, v časném jaru byl zaznamenáván i výskyt *Pyrenophora teres*, v pozdějších fázích vývoje pak byla determinována poměrně silně *Drechslera tritici* – *repentis*, *Septoria nodorum*, podle povětrnostních podmínek potom padlí a rzi.

Bylo také tradičně analyzováno 48 vzorků kmínu na zjištění původců houbových chorob vyskytujících se během vývojových period této plodiny. Na kořenech a kořenových krčích byly nalezeny *Fusarium* sp., *F. oxysporum*, *F. culmorum*, nově zjištěn *Cylindrocarpon destructor*, *Pythium* sp., na stoncích a listech *Gloeosporium gloeosporioides*, *Mycocentorospora acerina*. Na rozdíl od let 2006 a 2007 byl četný výskyt *Septoria carvi*, *Ascochyta carvi* a *Sclerotinia sclerotiorum*, v okolících pak *Ascochyta carvi*, *Botrytis cinerea*, *Alternaria* sp., *Fusarium* sp.,

Z bakterií byla zjištěna na pelargóniích *Xanthomonas hortorum* pv. *pelargonii*, *Pseudomonas syringae* na vrbě, brsleny a jasanu.

Hodně vzorků se týkalo i okrasných dřevin včetně jehličnanů. Na zeravech byli nalezeni houboví patogeni *Didymascella thujina*, *Cupressobium juniperum*, na jalovci opět *Cupressobium juniperum* a *Corulapsis juniperi*.

Z půdních patogenů bylo detekováno pouze *Pythium* v jednom případě na řízcích pelargónií a jedenkrát na kaktusech.

V roce 2008 náležela mezi zajímavá zjištění na rajčeti poškození stonků houbou *Didymella lycopersici* a výskyt *Pseudomonas syringae* pv. *tomato*. Novým nálezem byla i *Sclerophoma xenomeris* na jedli - častý patogen na plantážích vánočních stromků, *Colletotrichum gloeosporioides* na větvích vrby a také nález dřevomorky na lipě.

Vzhledem ke specifickým povětrnostním podmínkám roku 2008 bylo zaznamenáno i více fyziologických poruch rostlin – 13 případů.

Laboratoř se aktivně podílela na některých akcích pořádaných společně s Českou společností rostlinolékařskou v Ústí nad Orlicí – diagnostický den pro obilniny v okresech Chrudim a Hradec Králové. Byla prezentována přednáška o houbových chorobách okrasných rostlin v Pardubicích pro pracovníky zabývajících se veřejnou zelení.

Diagnostická laboratoř Terežín

Laboratoř v Terežíně se podílí na diagnostice původců karanténních bakterií na bramboru a testuje rovněž vzorky růžovitých rostlin na přítomnost bakterie *Erwinia amylovora*. V roce 2008 byla rovněž ve spolupráci se sekí prostředků na ochranu rostlin rostlinolékařské správy ověřována účinnost registrovaného biologického přípravku na ochranu rostlin (stanovení počtu oospor) pro *Pythium oligandrum*.

Jabloň napadená bakterií *Erwinia amylovora*
(Foto: Ing. J. Rod. CSc.)

Mechanizační prostředky na ochranu rostlin a technická zařízení k hubení škodlivých organismů

Bylo vydáno 63 rozhodnutí o zápisu nebo změně zápisu mechanizačního prostředku na ochranu rostlin (MP na OR) do Úředního registru. Seznam registrovaných MP na OR byl aktualizován pro potřeby zemědělské praxe.

Byly přijaty 4 nové žádosti o vydání souhlasu SRS k vydání koncesní listiny pro kontrolní testování MP na OR, který byl formou stanoviska SRS pro příslušný živnostenský úřad vydán ve třech případech. Zveřejněný seznam schválených provozoven KT je pravidelně aktualizován.

Každý mechanizační prostředek na ochranu rostlin používaný v praxi musí pravidelně procházet kontrolním testováním
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

Bylo přijato 155 žádostí o uznání způsobilosti technického zařízení k hubení ŠO (sušáren dřeva) a ve všech případech provedených kontrol nebyly zjištěny závady. Bylo vydáno 150 rozhodnutí o funkční způsobilosti technického zařízení k hubení ŠO a zveřejněný seznam funkčně způsobilých technických zařízení (subjekt) byl rovněž pravidelně aktualizován.

Přípravky na ochranu rostlin

Hodnocení účinných látek

V průběhu roku 2008 se Státní rostlinolékařská správa aktivně podílela na procesu hodnocení účinných látek přípravků na ochranu rostlin v rámci EU programu včetně tvorby nových metodik pro tuto činnost. SRS se rovněž snažila v registračním řízení v maximální míře využívat výsledky hodnocení z jiných zemí a tak proces posuzování urychlit. Těmito kroky a dalšími organizačními opatřeními bylo dosaženo zkrácení doby vyřizování nových registrací na zhruba 75 % lhůty stanovené zákonem č. 326/2004 Sb. o rostlinolékařské péči v platném znění. Cílovým stavem je dosažení maximální délky registračního řízení 12 měsíců do konce roku 2009. Dosud tomuto cíli brání zejména velké množství případů, k nimž dosud nebyl dodán toxikologický posudek Ministerstva zdravotnictví.

Minoritní indikace

Na podporu činností souvisejících s monitorováním situace v problematice minoritních indikací v České republice a hledání možných řešení byly založeny referátem zkušebnictví odboru diagnostiky v Olomouci na dlouhodobě pronajatých pokusných plochách maloparcekové pokusy na ploše 3 ha. Zkušební činnost v roce 2008 zahrnovala ověřování biologických vlastností pesticidů a selektivity s využitím speciální maloparcelkové mechanizace HEGE, kterou je pracoviště vybaveno. Přehled pokusů uskutečněných v roce 2008 je

uveden níže v následujícím přehledu:

Maloparcelkové pokusy s pesticidy jsou předpokladem řešení svízelných situací se škodlivými organismy v minoritních indikacích
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

herbicidy

Číslo pokusu	Plodina	Sledovaný škodlivý činitel/jiná problematika	Typ pokusu	Počet variant
OL-H-2008/1	mrkev setá <i>Daucus carota</i> L.z výsevu	dvouděložné plevely	MPP	5
OL-H-2008/2	zelí hlávkové z výsevu odrůda Polar	dvouděložné plevely a selektivita u dané odrůdy	MPP	5
OL-H-2008/3	Zelí hlávkové z výsevu odrůda Holt	dvouděložné plevely a selektivita u dané odrůdy	MPP	5
OL-H-2008/4	Cucurbita pepo L.var.olei.	plevely	MPP	5

fungicidy

Číslo pokusu	Plodina	Sledovaný škodlivý činitel/jiná problematika	Typ pokusu	Počet variant
OL-F-2008/1	mák setý	plíseň máku	MPP	5
OL-F-2008/2	světlice barvířská - saflor	houbové choroby	MPP	5
OL-F-2008/3	slunečnice roční	plíseň slunečnice	MPP	5
OL-F-2008/4	salátová řepa	houbové choroby v salátové řepě	MPP	5

zoocidy

Číslo pokusu	Plodina	Sledovaný škodlivý činitel/jiná problematika	Typ pokusu	Počet variant
OL-Z-2008/1	cibule kuchyňská	třásněnka zahradní	MPP	5
OL-Z-2008/2	pór pravý	vrtalka pórová	MPP	5
OL-Z-2008/3	brambor obecný	mandelinka bramborová	MPP	5
OL-Z-2008/4	salát hlávkový	mšice	MPP	5

MPP – maloparcelkový pokus

Při činnostech na úseku monitorování mezer v ochraně rostlin u minoritních indikací pracoviště spolupracovalo zejména se Sekcí přípravků na ochranu rostlin SRS v Brně, pěstitelskými svazy a držiteli registrací přípravků na ochranu rostlin v ČR.

Jako konkrétní výstupy pro řešení minoritních indikací byly podány návrhy na rozšířené použití přípravku **DITHANE DG NEOTEC** na plíseň makovou v máku setém a **DECIS MEGA** na savé a žravé škůdce v salátu.

Podobně jako v letech předchozích probíhala dle uzavřené smlouvy spolupráce s firmou Agrometa Litomyšl, která zajišťuje dlouhodobě referátu zkušebnictví údržbu speciální maloparcelkové mechanizace a také s Českým hydrometeorologickým ústavem, na jehož klimatologické meteorologické stanici zajišťují pracovníci SRS odboru diagnostiky Olomouc provoz. Referát zkušebnictví využívá kontinuálně naměřené údaje pro potřeby zkušebnictví jako součást průvodní dokumentace při monitorování podmínek vnějšího prostředí.

Registrace přípravků a pomocných prostředků

Počet rozhodnutí vydaných v souvislosti s registračním řízením odpovídal roku 2007. Mírně se zvýšil počet úplných hodnocení (registrace nového přípravku) v rámci tzv. reregistrace, tedy povinném přehodnocení vlastností přípravků poté, kdy jeho účinné látky jsou zařazeny do pozitivního seznamu Evropských společenství (Příloha I Směrnice Rady 91/414/EHS). Počet podaných žádostí o registraci nebo jiných typů povolení k uvádění přípravku nebo pomocného prostředku na ochranu rostlin na trh byl celkově srovnatelný s rokem 2007.

V roce 2008 bylo vydáno celkem 293 rozhodnutí v řízení o registraci. Z toho 19 nově registrovaných přípravků na ochranu rostlin, 26 rozhodnutí o registraci malospotřebitelského balení, 39 rozhodnutí o prodloužení platnosti registrace a 209 rozhodnutí o změně podmínek stanovených v rozhodnutí. Dále bylo vydáno 1 zamítavé rozhodnutí o registraci přípravku na ochranu rostlin.

Zrušeno bylo 17 dříve vydaných rozhodnutí o registraci přípravku na základě příslušného Rozhodnutí Komise nebo Směrnice Komise ES.

Bylo vydáno 82 rozhodnutí o zapsání dalších prostředků na ochranu rostlin do úředního registru (feromonové lapače, adjuvanty, barviva, mořidel, osiva, prostředky k zamezení sklizňových ztrát, lepy, lepové desky, lepové pásy, bioagens).

V roce 2008 bylo vydáno celkem 118 rozhodnutí o povolení dovozu souběžných přípravků na ochranu rostlin, 2 rozhodnutí o zrušení povolení k dovozu souběžného přípravku, 8 rozhodnutí zamítajících žádost o povolení dovozu souběžného přípravku z důvodu nesplnění požadavků stanovených zákonem.

Pro účely výzkumu a vývoje bylo v roce 2008 vydáno 188 povolení k použití neregistrovaného přípravku na ochranu rostlin.

Pro rozšíření použití přípravku (tzv. „minority“) bylo vydáno 19 rozhodnutí o povolení.

Pro použití neregistrovaného přípravku (tzv. výjimka na 120 dnů) bylo vydáno 97 rozhodnutí o povolení.

V roce 2008 bylo sekcí přípravků na OR vybráno na správních poplatcích u 704 případů celkem 1 072 145,- Kč, z toho bylo 243 745,- Kč uhrazeno kolkovými známkami (335 případů) a 828 400,- Kč uhrazeno převodem na účet správních poplatků (369 případů).

Postregistrační kontrola přípravků na ochranu rostlin

Laboratorní kontrola

Do plánu postregistrační kontroly přípravků na ochranu rostlin bylo v roce 2008 (PRK 2008) zařazeno 62 přípravků (obsahujících 27 různých účinných látek), z toho 21 přípravků ze souběžného dovozu. Část přípravků, zahrnutých do plánu, nebyla do ČR dovezena. K laboratorním rozborům bylo do laboratoře pesticidů (LP) předáno 39 přípravků (tj. 21 různých účinných látek, sedmi různých formulačních typů), z toho se jednalo o 10 přípravků ze souběžného dovozu.

Toto množství představuje celkem 104 laboratorních vzorků, u kterých bylo provedeno 264 zkoušek totožností účinných látek a stanovení jejich obsahu, 76 zkoušek

stanovení totožností a obsahů nečistot a formulačních přísad a 675 zkoušek fyzikálně-chemických a technických vlastností.

U přípravků ze souběžných dovozů byly prováděny i detailní srovnávací chromatografické analýzy profilu nečistot s jejich referenčními přípravky. U EC formulačních typů přípravků byl také sledován obsah xylenu. Pro stanovení nonylfenolpolyethoxylátů, byla během roku 2008 na OLP vyvinuta metoda kapalinové chromatografie s hmotnostní detekcí.

Celkově se jedná o provedení 3 528 vysoce specifických analýz v rámci PRK 2008 a vydání 100 protokolů o zkouškách.

V rámci mezinárodního mezilaboratorního testování způsobilosti laboratoří (AAPCO) byly analyzovány 3 různé přípravky na ochranu rostlin (6 laboratorních vzorků). Ve všech testovaných parametrech laboratoř vyhověla a dosáhla vynikajících výsledků (z-score: clomazone -0,39, diquate dibromid -1,26 a bifenthrin -0,27).

Na podzim roku 2008 se LP poprvé zapojila také do mezinárodního mezilaboratorního testování způsobilosti laboratoří zaměřeného na fyzikálně-chemické a technické zkoušky, které v tomto roce začala organizovat belgická laboratoř AFSCA. Jednalo se o 7 zkoušek v 1 přípravku na ochranu rostlin (obsah účinné látky, stanovení persistentní pěnovosti a po 2 stanoveních hustoty a pH). Laboratoř opět dosáhla vynikajících výsledků.

V programu mezinárodního testování analytických metodik CIPAC laboratoř analyzovala 23 přípravků, tj. 46 laboratorních vzorků (4 účinné látky). Na základě ověřování metodik byly navrženy pracovníky laboratoře změny v analytických metodách, které byly na pracovním setkání CIPAC úspěšně obhájeny.

Mimo laboratorní analýzy vzorků byla v roce 2008 část kapacity osob pracujících v laboratoři nadměrně vytížena dokončováním přípravy na akreditaci a zaškolováním nových zaměstnanců.

V květnu 2008 bylo dokončeno několikaleté úsilí laboratoře pesticidů o splnění podmínek akreditace. Laboratoř získala od Českého institutu pro akreditaci (ČIA) osvědčení o akreditaci jako Akreditovaná zkušební laboratoř č.1521. Předmětem akreditace je 8 fyzikálně chemických metod.

Díky modernímu vybavení se chemická laboratoř SRS vyrovná špičkovým evropským laboratořím
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

Kontrola distribuce a používání přípravků na ochranu rostlin **Kontrola distributorů**

Pro rok 2008 bylo plánováno 171 kontrol distributorů, inspektoři sekce Územních útvarů uskutečnili 196 kontrol. Při kontrolách bylo zjištěno 51 závad. Z toho 3 případy prodeje neregistrovaného přípravku, 32 případů prodeje přípravků s prošlou dobou použitelnosti, 8 závad při skladování, 6 případů vadného označování a dva případy vadného balení.

Kontrola zemědělských podniků (uživatelů přípravků)

V únoru 2008 byl nasazen do provozního použití internetový program pro postregistrační kontrolu. Přínosem je sjednocení výkonu kontrol, prohloubení kontrol a snadná vnitřní kontrola výkonu kontrol inspektory sekce územních útvarů.

Závislost na rychlosti přenosu dat prostřednictvím datových karet, nedostatečné pokrytí území signálem na vzdálenějších místech od vysílačů, zpomaluje výkon kontroly. Z tohoto důvodu byl plán kontrol uživatelů přípravků pro rok 2008 snížen proti předchozímu roku o 1/3 na 1 180. Provedeno bylo 1 282 kontrol a zjištěno 41 závad. Z toho 4 případy použití neregistrovaného přípravku, 12 případů nedodržení závazných podmínek pro použití přípravku, 3 případy funkční závady na mechanizačním prostředku, 14 závad při skladování přípravků a 8 nespecifikovaných závad.

Ve všech případech zjištěných porušení bylo zahájeno správní řízení a 12 bylo dokončeno v roce 2008.

Obsoletní pesticidy – Stockholmská smlouva

Při kontrolách skladování přípravků v průběhu roku zjistili inspektoři sekce ÚÚ zásoby obsoletních pesticidů v množství 61 802 kg. Do konce roku bylo oprávněnými osobami zlikvidováno 61 706 kg obsolet. přípravků, z toho s přispěním MZe množství 5 560 kg.

Inspektoři SRS provádějí postregistrační kontrolu přípravků za využití mobilních kanceláří a internetového programu
(Foto: Ing. B. Zbuzek)

Další aktivity v roce 2008

- V červnu byla Česká republika podrobena kontrolní návštěvě DG SANCO, FVO Dublin. Kontrolní mise neshledala nedostatky ve výkonu postregistrační kontroly.
- Zavedena evidence používání přípravků na ochranu rostlin v LPIS a vyvinut a provozně ověřen program pro kontrolu evidence používání přípravků v LPIS a pro import dat o spotřebě a přípravků a výkonech v ochraně rostlin STATPOR.
- Příprava programu pro kontrolu podmíněnosti Cross Compliance a AEO, minimální požadavky na používání POR.
- Příprava inspektorů sekce ÚÚ na zahájení kontrol podmíněnosti v roce 2009.

Dohled nad zkušebními subjekty (GEP)

Zaměstnanci sekce přípravků na ochranu rostlin provedli v r. 2008 celkem 22 kontrol na pracovištích organizací, kterým bylo vydáno osvědčení o způsobilosti provádět testy biologické účinnosti v souladu se zásadami správné pokusnické praxe (GEP). Na základě zjištěných nedostatků byly v 7 případech uloženy lhůty k jejich odstranění. V jednom případě musela být pozastavena možnost dále zakládat polní pokusy pro účely registrace přípravku na ochranu rostlin. Pokusy, které již byly založeny, byly dokončeny pod dohledem SRS SPOR a zadavatelů pokusů a ke konci sezóny bylo pracovišti osvědčení GEP odejmuto.

Odborná způsobilost pro zacházení s přípravky

Pracovníci SRS ve všech oblastech České republiky v průběhu roku pořádali zkoušky z odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. Za rok 2008 bylo vydáno fyzickým osobám celkem 457 osvědčení o odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. Ve zkušebních komisích pracovalo celkem 85 zaměstnanců z územních útvarů.

